

eul_wid: lgi-al

Φίλων ὁ Ἀλεξανδρεὺς · Philo of Alexandria

On Flight and Finding

Περὶ φυγῆς καὶ εὐρέσεως

Period: Ἑλληνιστικὴ **Hellenistic**
Dialect: Κοινὴ φιλοσοφικὴ **Philosophical Koine**
Domain: Φιλοσοφία **Philosophy**
Format: Πραγματεία **Treatise**
Affiliation: **Jewish**

- Fug t ΠΕΡΙ ΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΕΣΕΩΣ „Καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρα, καὶ ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου αὐτῆς.
- Fug 1 εὗρε δὲ αὐτὴν ἄγγελος κυρίου ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐπὶ τῆς πηγῆς ἐν τῇ ὁδῷ Σούρ. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου· παιδίσκη Σάρας, πόθεν ἔρχη, καὶ ποῦ πορεύη; καὶ εἶπεν· ἀπὸ προσώπου Σάρας τῆς κυρίας μου ἐγὼ ἀποδιδράσκω. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου· ἀποστράφηθι πρὸς τὴν κυρίαν σου καὶ ταπεινώθητι ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῆς. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου· 〈ἰδοὺ〉 σὺ ἐν γαστρὶ ἔχεις, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσμαήλ, ὅτι ἐπήκουσε κύριος τῇ ταπεινώσει σου. οὗτος ἔσται ἀγροῖκος ἄνθρωπος· αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντας καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ’ αὐτόν (Gen. 16, 6—12, om. ^[10]
- Fug 2 10).“ εἰρηκότες ἐν τῷ προτέρῳ τὰ πρέποντα περὶ τῶν προπαιδευμάτων καὶ περὶ κακώσεως, ἐξῆς τὸν περὶ φυγάδων ἀναγράφομεν τόπον. μέμνηται γὰρ πολλαχοῦ τῶν ἀποδιδρασκόντων, καθάπερ καὶ νῦν φάσκων ἐπὶ τῆς Ἁγαρ, ὅτι κακωθεῖσα „ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου τῆς κυρίας“.
- Fug 3 αἰτίας οὖν ἔγωγε τρεῖς εἶναι νομίζω φυγῆς, μῖσος, φόβον, αἰδῶ. μίσει μὲν οὖν καὶ γυναῖκες ἄνδρας καὶ ἄνδρες γυναῖκας ἀπολείπουσι, φόβῳ δὲ τοὺς γονεῖς παῖδες καὶ δεσπότης οἰκέται, αἰδοῖ δὲ τοὺς ἐταίρους, ὅποτε μὴ καθ’ ἡδονὴν τι πράξειαν αὐτοῖς, οἱ φίλοι· ἥδη δὲ καὶ πατέρας οἶδα διὰ τὸ ἀβροδίατον αὐστηρὸν καὶ φιλόσοφον βίον παίδων ἐκτραπομένους καὶ δι’ αἰδῶ τὸν ἄγρον πρὸ τῆς πόλεως οἰκεῖν ἐλομένους. ^[5]
- Fug 4 τῶν τριῶν τούτων αἰτιῶν ἔστιν εὐρεῖν ἐν ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς ὑπομνήματα. ὁ γοῦν ἀσκητῆς Ἰακώβ μίσει μὲν τὸν πενθερὸν Λάβαν, φόβῳ δὲ τὸν ἀδελφὸν Ἡσαῦ ἀποδιδράσκει, ὡς αὐτίκα παραστήσομεν. ἡ δ’ Ἁγαρ ἀπαλλάττεται δι’ αἰδῶ· σημεῖον δὲ τὸ ὑπαντᾶν αὐτῇ ἄγγελον, θεῖον λόγον, ᾧ χρὴ παραινέσοντα καὶ ὑφηγησόμενον ἐπανόδου τῆς εἰς τὸν δεσποίνης οἶκον, ὃς καὶ θαρσύνων φησὶν· „ἐπήκουσε κύριος τῇ ταπεινώσει σου“ (Gen.
- Fug 5 16, 11), ἦν οὔτε διὰ φόβον ἔσχες οὔτε διὰ μῖσος—τὸ μὲν γὰρ ἀγεννοῦς, τὸ δὲ φιλαπεχθήμονος πάθος ψυχῆς—, ἀλλ’ ἔνεκα τοῦ σωφροσύνης ἀπεικονίσματος, αἰδοῦς. ^[5]
- Fug 6 εἰκὸς γὰρ ἦν, εἰ διὰ φόβον ἀπεδίδρασκε, τῇ τὸν φόβον ἐπανατειναμένη παρηγορῆσαι πραοπαθεῖν· τηνικαῦτα γὰρ ἀσφαλὲς ἦν ἐπανερχεσθαι τῇ φυγούσῃ, πρότερον δ’ οὐ. ἀλλὰ τῇ μὲν οὐδεὶς προεντυγχάνει ἅτε ἐξευμενισθείσῃ δι’ ἑαυτῆς, τὴν δὲ ὁ δι’ εὐνοίαν φίλος ὁμοῦ καὶ σύμβουλος ἔλεγχος διδάσκει μὴ αἰδεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ εὐτολμία χρῆσθαι· ἡμῖς γὰρ ἀρετῆς

εἶναι τὴν δίχα τοῦ θαρρεῖν αἰδῶ. Τοὺς μὲν οὖν ἀκριβεστέρους χαρακτηῖρας ὁ ἐξῆς μηνύσει λόγος. ^[5]

- Fug 7 ἐπανιτέον δ' ἐπὶ τὰ προταθέντα κεφάλαια καὶ ἀρκτέον ἀπὸ τῶν μίσους χάριν ἀποδιδρασκόντων. „ἔκρυψε“ γάρ φησιν „Ἰακώβ Λάβαν τὸν Σύρον, τοῦ μὴ ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ ὅτι ἀποδιδράσκει, καὶ ἀπέδρα αὐτὸς καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα“ (Gen.
- Fug 8 31, 20. 21). τίς οὖν αἰτία τοῦ μίσους; ποθεῖς γὰρ ἴσως δὴ τοῦτο μαθεῖν. εἰσὶ τινες οἱ τὴν ἄποιον καὶ ἀνείδεον καὶ ἀσχημάτιστον οὐσίαν θεοπλαστοῦντες, τὸ κινοῦν αἴτιον οὔτε εἰδότες οὔτε παρὰ τῶν εἰδόντων μαθεῖν σπουδάσαντες, ἀγνοίᾳ δὲ καὶ ἀμαθίᾳ κεχρημένοι τοῦ καλλίστου μαθήματος, οὗ πρώτου καὶ μόνου τὴν ἐπιστήμην ἐκπονεῖν ἦν ἀναγκαῖον. ^[5]
- Fug 9 ὁ Λάβαν τοῦ γένους ἐστὶ τούτου· τὴν γὰρ ἄσημον αὐτῷ ποιήσας οἱ χρησιμοὶ προσνέμουσιν (Gen. 30, 42)· ἄσημος δὲ ἐν μὲν τοῖς ὅλοις ἢ ἄποιος ὕλη, ἐν ἀνθρώποις δὲ ἢ ἀμαθὴς ψυχὴ καὶ ἀπαιδαγώγητος.
- Fug 10 ἔτεροι δ' εἰσὶ τῆς ἀμείνωνος μοίρας, οἱ νοῦν ἔφασαν ἐλθόντα πάντα διακοσμήσαι, τὴν ἐξ ὀχλοκρατίας ἐν τοῖς οὖσιν ἀταξίαν εἰς ἀρχῆς νομίμου, βασιλείας, τάξιν ἀγαγόντα. τοῦ θιάσου τούτου χορευτὴς Ἰακώβ ἐστίν, ὃς ἐπιστατεῖ τῆς ἐπίσημου ποικίλης ἀγέλης· ἐπίσημον δὲ πάλιν καὶ ποικίλον ἐν μὲν τοῖς ὅλοις τὸ εἶδος, ἐν δὲ ἀνθρώποις ἢ εὐπαιδευτος καὶ φιλομαθὴς διάνοια. ^[5]
- Fug 11 πολλοῦ δὴ τοῦ φύσει κοινωνικοῦ σπάσας ὁ ἐπίσημος καὶ μοναρχίας ἀληθοῦς ἐταῖρος ἔρχεται πρὸς τὸν ἄσημον, ὑλικὰς μὲν, ὡς εἶπον ἤδη, θεοπλαστοῦντα ἡγεμονίας, ἔξω δὲ τούτων δραστήριον μηδεμίαν νομίζοντα, διδάξων ὅτι οὐκ ὀρθογνώμονεῖ.
- Fug 12 γέγονέ τε γὰρ ὁ κόσμος καὶ πάντως ὑπ' αἰτίου τινὸς γέγονεν· ὁ δὲ τοῦ ποιούντος λόγος αὐτός ἐστιν ἢ σφραγίς, ἥ τῶν ὄντων ἕκαστον μεμόρφωται· παρὸ καὶ τέλειον τοῖς γινομένοις ἐξ ἀρχῆς παρακολουθεῖ τὸ εἶδος, ἅτε ἐκμαγεῖον καὶ εἰκὼν τελείου λόγου.
- Fug 13 τὸ γὰρ γενόμενον ζῶον ἀτελὲς μὲν ἐστὶ τῷ ποσῷ—μάρτυρες δὲ αἱ καθ' ἡλικίαν ἐκάστην παραυξήσεις—, τέλειον δὲ τῷ ποιῷ· μένει γὰρ ἢ αὐτὴ ποιότης ἅτε ἀπὸ μένοντος ἐκμαγεῖσα καὶ μηδαμῇ τρεπομένου θείου λόγου. ὁρῶν δ' ὅτι πρὸς μάθησιν καὶ νόμιμον ἐπιστασίαν κεκώφεται, δρασμὸν εἰκότως βουλεύεται· δέδιδε γάρ, μὴ πρὸς τῷ μηδὲν ἰσχυσαί ὀνήσαι ἔτι καὶ ζημιωθῇ.
- Fug 14 βλαβεραὶ γὰρ αἱ μετὰ ἀνοήτων συνουσίαι, καὶ ἄκουσα πολλάκις ἢ ψυχὴ τῆς ἐκείνων φρενοβλαβείας ἀπομάττεται τὰ εἶδωλα· καὶ ὄντως ἐστὶν ἐχθρὸν φύσει παιδείᾳ ἀπαιδευσίᾳ καὶ φιλοπονίᾳ ἀμελετησίᾳ. ^[5]
- Fug 15 παρὸ καὶ φωνὴν αἱ ἀσκητικαὶ δυνάμεις ἀφείσαι κεκράγασι τὰς αἰτίας τοῦ μίσους παραδιηγούμεναι· „μὴ ἔστιν ἡμῖν ἔτι μερὶς ἢ κληρονομία ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν; οὐχ ὡς ἀλλότριοι λελογίσμεθα αὐτῷ; πέπρακε γὰρ ἡμᾶς καὶ κατέφαγε καταβρώσει τὸ ἀργύριον ἡμῶν. πᾶς ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δόξα, ἣν ἀφείλετο ὁ θεὸς τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ἡμῖν ἔσται καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν“ (Gen. 31, 14—16). ἐλεύθεραι γὰρ καὶ τοῖς ὀνόμασι καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν οὐδένα τῶν ἀφρόνων νομίζουσι πλούσιον ἢ ἔνδοξον εἶναι, πάντας δ', ὡς ἔπος εἶπεῖν, ἀδόξους καὶ πένητας, καὶ βασιλέων πολυχρύσων τύχας ὑπερβάλλωσιν. ^[5]
- Fug 16 οὐ γὰρ φασὶ τὸν πλοῦτον τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ τὸν ἀφαιρεθέντα πλοῦτον, οὐδὲ τὴν ἐκείνου δόξαν, ἀλλὰ τὴν ἀφαιρεθεῖσαν αὐτοῦ δόξαν σχήσιν.
- Fug 17 ἐστέρηται δ' ὁ φαῦλος τοῦ ἀληθινοῦ πλούτου καὶ τῆς ἀψευδοῦς εὐδοξίας· τὰ γὰρ ἀγαθὰ ταῦτα φρόνησις καὶ σωφροσύνη καὶ αἱ συγγενεῖς περιποιούσι διαθέσεις, ὧν αἱ φιλάρετοι ψυχαὶ κληρονομοῦσιν.

- Fug 18 οὐκοῦν οὐ τὰ προσόντα τῷ μοχθηρῷ, τὰ δ' ὧν ἐκεῖνος ἐστέρηται περιουσία καὶ εὐκλεια τοῖς ἀστείοις ἐστίν· ἐστέρηται δὲ ἀρετῶν, αἱ δὲ κτήματα τῶνδε γεγόνασιν, ἵνα καὶ τὸ ἐτέρωθι λεχθὲν συνάδῃ· „τὰ βδελύγματα Αἰγύπτου θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ“ (Exod. 8, 26)· τέλεια γὰρ καὶ ἄμωμα ἱερεῖα αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ κατὰ ἀρετὰς πράξεις, ἃς τὸ φιλοπαθὲς Αἰγύπτιον βδελύττεται σῶμα. ^[5]
- Fug 19 καθάπερ γὰρ ἐνταῦθα φυσικῶς τὰ βέβηλα παρ' Αἰγυπτίοις ἱερὰ παρὰ τοῖς ὀξὺ καθορῶσι λέγεται καὶ πάντα θύεται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὧν ἐστέρηται καὶ ἀφήρηται πᾶς ἄφρων, τούτων κληρονόμος ἔσται ὁ καλοκάγαθίας ἐταῖρος· ταῦτα δέ ἐστι δόξα ἀληθῆς ἐπιστήμης ἀδιαφοροῦσα καὶ πλουτοῦς οὐχ ὁ τυφλός, ἀλλ' ὁ τῶν ὄντων ὀξυδερκέστατος, ὃς οὐδὲν παραδέχεται νόμισμα κίβδηλον, ἀλλ' οὐδ' ἄψυχον τὸ παράπαν, εἰ καὶ δόκιμον εἴη. ^[5]
- Fug 20 προσηκόντως οὖν ἀποδράσεται τὸν τῶν θείων ἀγαθῶν ἀμέτοχον, ὃς καὶ ἐν οἷς ἕτερον αἰτιᾶται διαβάλλων ἑαυτὸν λέληθεν, ἐπειδὴν φη· „εἰ ἀνήγγειλάς μοι, ἐξαπέστειλα ἄν σε“ (Gen. 31, 27). αὐτὸ γὰρ τοῦτο φυγῆς ἦν ἄξιον, εἰ μυρίων δεσποτῶν δοῦλος ὧν, ἐπιμορφάζων ἀρχὴν καὶ ἡγεμονίαν, ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐκήρυττες.
- Fug 21 ἐγὼ δέ, φησί, τῆς ἐπ' ἀρετὴν ἀγούσης ὁδοῦ συνεργὸν ἄνθρωπον οὐκ ἔλαβον, ἀλλ' ὑπήκουσα χρησμῶν θείων κελεύοντων ἐνθένδε ἀπαίρειν, οἱ καὶ μέχρι νῦν με ποδηγετοῦσι.
- Fug 22 πῶς δ' ἄν με ἐξαπέστειλας; ἢ, ὡς σεμνολογούμενος διεξήεις, μετ' εὐφροσύνης τῆς ἐμοὶ λυπηρᾶς καὶ μουσικῶν ἀμούσων καὶ τυμπάνων καὶ κτύπων ἀνάρθρων καὶ ἀλόγων πληγὰς ἐμφορούντων ψυχῇ δι' ὧτων καὶ μετὰ κιθάρας (ibid.), ἀλύρων καὶ ἀναρμόστων οὐκ ὀργάνων μᾶλλον ἢ τῶν κατὰ τὸν βίον πράξεων; ἀλλὰ γὰρ ταῦτ' ἐστὶν ὧν ἕνεκα φυγὴν ἐβούλευσα, σὺ δ', ὡς ἔοικεν, ἀντισπάσματά μου τῆς φυγῆς ἐπενόεις, ἵνα παλινδρομήσω διὰ τὸ ἀπατηλὸν καὶ εὐπαράγωγον φύσει τῶν αἰσθήσεων, αἷς μόλις ἴσχυσα ἐπιβῆναι. Μῖσος μὲν δὴ τοῦ λεχθέντος δρασμοῦ γέγονεν αἷτιον, φόβος δὲ τοῦ λεχθησομένου. ^[5]
- Fug 23 „εἶπε“ γὰρ φησι „Ρεβέκκα πρὸς Ἰακώβ· ἰδοὺ, Ἡσαῦ ὁ ἀδελφός σου ἀπειλεῖ <σοι> ἀποκτεῖναι σε. νῦν οὖν, τέκνον, ἄκουσόν μου τῆς φωνῆς καὶ ἀναστὰς ἀπόδραθι πρὸς Λάβαν τὸν ἀδελφόν μου εἰς Χαρρὰν καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τινάς, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ ἐπιλάθῃται ἃ πεποίηκας αὐτῷ· καὶ ἀποστείλασα μεταπέμψομαί σε ἐκεῖθεν“ (Gen. 27, 42—45). ^[5]
- Fug 24 ἄξιον γὰρ δεδιέναι, μὴ τὸ χεῖρον τῆς ψυχῆς μέρος ἐξ ἐνέδρας λοχῆσαν ἢ καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ κονισάμενον ἀνατρέψῃ καὶ καταβάλλῃ τὸ κρεῖττον. συμβουλὴ δ' ἀρίστη τῆς ὀρθογνώμονος ἐπιμονῆς, Ῥεβέκκας ἥδε· ἐπειδὴν ἴδῃς, φησί, τὸν φαῦλον πολὺν ῥέοντα κατὰ ἀρετῆς καὶ ὧν ἀλογεῖν προσῆκε πολὺν λόγον ἔχοντα, πλούτου, δόξης, ἡδονῆς, καὶ τὰδικεῖν ἐπαινοῦντα ὡς αἷτιον ἐκάστου τῶν εἰρημένων— πολυαργύρους γὰρ καὶ πολυχρύσους καὶ ἐνδόξους τοὺς ἀδικοῦντας μάλιστα γίνεσθαι—, μὴ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν τραπόμενος εὐθὺς ἀχρηματίαν καὶ ἀτυφίαν αὐστηρόν τε καὶ μονωτικὸν βίον ἐπιτηδεύσης· ἀνερθεῖσεις γὰρ τὸν ἀντίπαλον καὶ βαρύτερον ἐχθρὸν ἀλείψεις κατὰ σεαυτοῦ. ^[5]
- Fug 25 τί ἂν οὖν ἐργασάμενος ἐκφύγῃς τὰ παλαίσματ' αὐτοῦ, σκόπει.
- Fug 26 συνενέχθητι τοῖς αὐτοῖς, οὐκ ἐπιτηδεύμασι λέγω, τοῖς δὲ τῶν εἰρημένων ποιητικοῖς, τιμαῖς, ἀρχαῖς, ἀργύρῳ, χρυσῷ, κτήμασι, χρώμασι, σχήμασι διαφόροις, κάλλεσι, καὶ ὅταν ἐντύχῃς, οἷα δημιουργὸς ἀγαθὸς εἶδος ἄριστον ταῖς ὑλικάς οὐσίαις ἐγχάραξον καὶ ἐπαινετὸν ἀποτελέσων ἔργον.
- Fug 27 ἢ οὐκ οἶδας, ὅτι ναῦν ἰδιώτης μὲν παραλαβὼν σώζεσθαι δυναμένην ἀνατρέπει, κυβερνητικὸς δὲ ἀνὴρ καὶ τὴν ἀπολλυμένην πολλάκις ἔσωσε, καὶ τῶν καμνόντων οἱ μὲν ἀπειρίᾳ τῶν θεραπευόντων χρησάμενοι σφαλερῶς τὰ σώματα ἔσχον, οἱ δὲ ἐμπειρίᾳ καὶ τὰς σφαλερὰς νόσους ἀπέφυγον; καὶ τί δεῖ μηκύνειν; αἰεὶ γὰρ τὰ μετὰ τέχνης ἔλεγχός ἐστι τῶν σὺν ἀτεχνίᾳ

γινομένων, καὶ ὁ τούτων ἀληθὲς ἔπαινος ἀψευδὲς ἐκείνων ἐστὶ κατηγορία. ἐὰν οὖν θέλῃς διελέγξαι τὸν πολυχρήματον φαῦλον, μὴ ἀποστραφῇς τὴν ἐν χρήμασι περιουσίαν. ^[5]

Fug 28 ὁ μὲν γὰρ ἢ ἀνελεύθερος καὶ δουλοπρεπὲς ὀβολοστάτης καὶ τοκογλύφος, βαρυδαίμων ἀνὴρ, ἀναφανεῖται ἢ ἔμπαλιν ἄσωτος πεφορημένος, λαφύττειν καὶ σπαθᾶν ἐτοιμώτατος, ἐταιρῶν καὶ πορνοτρόφων καὶ μαστροπῶν καὶ παντὸς ἀκολάστου θιάσου χορηγὸς φιλοτιμώτατος. ^[5]

Fug 29 σὺ δὲ ἔρανον παρέξεις πένησι φίλων, χαριεῖ δωρεὰς τῇ πατρίδι, συνεκδώσεις θυγατέρας ἀπόροις γονεῦσιν αὐταρκεστάτην προῖκα ἐπιδούς, μονονοῦκ εἰς μέσον προθεῖς τὰ ἴδια καλέσεις ἐπὶ μετουσίαν ἅπαντας τοὺς ἀξίους χάριτος.

Fug 30 τὸν αὐτὸν μέντοι τρόπον καὶ δοξομανοῦντα καὶ ἐπικομπάζοντα βουληθεῖς ὀνειδίσαι μοχθηρόν, δυνηθεῖς ἔντιμος εἶναι μὴ ἀποστραφῇς τὸν παρὰ τοῖς πολλοῖς ἔπαινον· οὕτως γὰρ τὸν μακρὰ βαίνοντα καὶ φρουαττόμενον ἄθλιον ὑποσκελιεῖς. ὁ μὲν γε τῷ ἐπιφανεῖ καταχρήσεται πρὸς ὕβριν καὶ ἀτιμίαν ἀμεινόνων ἐτέρων, αὖξων τοὺς χεῖρους ἐπ' αὐτοῖς· σὺ δὲ ἔμπαλιν τοῖς ἀξίοις ἅπασι μεταδώσεις τῆς εὐκλείας, ἀσφάλειαν μὲν περιποιῶν τοῖς ἀγαθοῖς, βελτιῶν δὲ τοὺς χεῖρους νουθεσία. ^[5]

Fug 31 κἂν ἐπ' ἄκρατον μέντοι καὶ πολυτελεῖς τραπέζας ἵης, θαρρῶν ἴθι· τὸν γὰρ ἀκράτορα αἰσχυνεῖς διὰ τῆς σεαυτοῦ δεξιότητος. ὁ μὲν γὰρ πεσὼν ἐπὶ γαστέρα καὶ πρὸ τοῦ στόματος τὰς ἀπλήστους διοίξας ἐπιθυμίας ἀκόσμως ἐμφορήσεται καὶ τὰ τοῦ πλησίον ἐπισπάσεται καὶ πάντ' ἐπιλιχμώμενος οὐκ ἐρυθριάσει καὶ διακορῆς ἐδωδῆς ἐπειδὴν γένηται, χανδόν, ὥς οἱ ποιηταὶ λέγουσι, πίνων γέλωτα καὶ χλεύην παρέξει τοῖς ὀρώσι. ^[5]

Fug 32 σὺ δ' ἄνευ μὲν ἀνάγκης χρῆσι τοῖς μετρίοις, ἐὰν δέ που βιασθῇς εἰς πλειόνων ἀπόλαυσιν ἐλθεῖν, λογισμὸν τῆς ἀνάγκης ἐπιστήσας ἡγεμόνα τὴν ἡδονὴν εἰς ἀηδίαν οὐδέποτε ἐκτρέψεις, ἀλλ', εἰ χρὴ τὸν τρόπον εἰπεῖν τοῦτον, νηφάλια μεθυσθήσῃ. μέμψαιτ' ἂν οὖν δεόντως ἢ ἀλήθεια τοῖς ἀνεξετάστως ἀπολείπουσιν τὰς ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ πραγματείας καὶ πορισμοὺς καὶ δόξης καὶ ἡδονῆς καταπεφρονηκέναι λέγουσιν.

Fug 33 ἀλαζονεύονται γάρ, οὐ καταφρονοῦσι, τὸ ῥυπᾶν καὶ σκυθρωπάζειν αὐστηρῶς τε καὶ αὐχμηρῶς ἀποζῆν δελέατα προτιθέντες, ὥς δὴ κοσμιότητος καὶ σωφροσύνης καὶ καρτερίας ἐρασταί. τοὺς δ' ἀκριβεστεροὺς ἀπατᾶν οὐ δύνανται διακύπτοντας εἶσω καὶ μὴ τοῖς ἐν ἐμφανεῖ παραγομένους. ^[5]

Fug 34 ταῦτα γὰρ προκαλύμματα ὄντα ἐτέρων ἀναστεύλιντες, τὰ ἐναποκείμενα ἔνδον, ὅποια ἄττα τὴν φύσιν ἐστίν, ἐθεάσαντο καί, εἰ μὲν εἴη καλὰ, ἐθαύμασαν, εἰ δὲ αἰσχρά, ἐχλεύασαν καὶ τῆς ὑποκρίσεως ἐμίσησαν.

Fug 35 λέγωμεν οὖν τοῖς τοιούτοις· τὸν ἄμικτον καὶ ἀκοινώνητον μονότροπόν τε καὶ μονωτικὸν βίον ζηλοῦτε; τί γὰρ τῶν ἐν κοινωνίᾳ καλῶν προεπεδείξασθε; ἀργυρισμὸν ἀποστρέφεσθε; γενόμενοι γὰρ χρηματισταὶ δικαιοπραγεῖν ἠθελήσατε; τῶν γαστρὸς καὶ μετὰ γαστέρα ἡδονῶν ἐπιμορφάζοντες ἀλογεῖν, ἡνίκα τὰς εἰς ταῦτα ἀφθόνους ὕλας εἴχετε, ἐμετριάσατε; δόξης καταφρονεῖτε; γενόμενοι γὰρ ἐν τιμαῖς ἀτυφίαν ἠσκήσατε; πολιτείαν ἐγελάσατε ὑμεῖς, ἴσως ὥς χρήσιμόν ἐστι τὸ πρᾶγμα οὐ κατανοήσαντες. ^[5]

Fug 36 πρότερον οὖν ἐγγυμνάσασθε καὶ προεμελετήσατε τοῖς τοῦ βίου πράγμασιν ἰδίους τε καὶ κοινοῖς καὶ γενόμενοι πολιτικοὶ τε καὶ οἰκονομικοὶ δι' ἀδελφῶν ἀρετῶν, οἰκονομικῆς τε καὶ πολιτικῆς, κατὰ πολλὴν περιουσίαν τὴν εἰς ἕτερον καὶ ἀμείνω βίον ἀποικίαν στείλασθε· τὸν γὰρ πρακτικὸν τοῦ θεωρητικοῦ βίου, προάγωνά τινα ἀγῶνος τελειοτέρου, καλὸν πρότερον διαθλῆσαι. οὕτως τὴν ὄκνου καὶ ἀργίας κατηγορίαν ἀποδράσεσθε. ^[5]

Fug 37

οὕτως καὶ τοῖς Λευítais τὰ μὲν ἔργα ἐπιτελεῖν ἄχρι πεντηκονταετίας διείρηται (Num. 4, 30 ss.), ἀπαλλαγῆσι δὲ τῆς πρακτικῆς ὑπηρεσίας σκοπεῖν ἕκαστα καὶ θεωρεῖν, τῆς ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ κατορθώσεως γέρας λαβόντας ἕτερον βίον, ὃς ἐπιστήμη καὶ θεωρία μόνῃ χαίρει.

Fug 38 καὶ ἄλλως ἀναγκαῖον, τοὺς τῶν θείων ἀξιοῦντας μεταποιεῖσθαι δικαίων τὰ ἀνθρώπεια πρότερον ἐκπληρῶσαι· πολλὴ γὰρ εὐθύθεια τῶν μειζόνων ὑπολαμβάνειν ἐφίξεσθαι ἀδυνατοῦντας τῶν ἐλαττόνων περιγίνεσθαι. γνωρίσθητε οὖν πρότερον τῇ κατ' ἀνθρώπους ἀρετῇ, ἵνα καὶ τῇ πρὸς θεὸν συσταθῇτε. τοιαῦτα ὑφηγεῖται τῷ ἀσκητικῷ ἢ ὑπομονῇ, τὰς δὲ λέξεις ἀκριβωτέον. ^[5]

Fug 39 „ἰδοὺ“ φησὶν „Ἡσαῦ ὁ ἀδελφός σου ἀπειλεῖ σοι“—ἀλλ' οὐχ ὁ δρύινος καὶ ὑπ' ἀμαθίας ἀπειθῆς τρόπος, ὄνομα Ἡσαῦ, ἐγκότως ἔχει καὶ τὰ τῆς θνητῆς ζωῆς προτείνων ἐπ' ὀλέθρῳ δελέατα, χρήματα, δόξαν, ἡδονάς, τὰ συγγενῇ τούτοις, κατὰ σοῦ φονᾶ;—σὺ δέ, ὦ τέκνον, ἀπόδραθι τὸν ἐν τῷ παρόντι ἀγῶνα· οὐπὼ γὰρ εἰς τὸ παντελὲς ἐπιδέδωκέ σοι τὰ τῆς ρώμης, ἀλλ' ἔτι οἷα παιδὸς οἱ ψυχικοὶ τόνοι μαλθακώτεροι. ^[5]

Fug 40 διὸ καὶ τέκνον αὐτὸν προσεῖπε, τὸ δ' ἐστὶν εὐνοίας καὶ ἡλικίας ὄνομα ἐν ταύτῳ· τὸν γὰρ ἀσκητικὸν τρόπον καὶ νέον παρὰ τὸν τέλειον καὶ φιλίας ἄξιον εἶναι τίθεμεν. ὁ δὲ τοιοῦτος ἱκανὸς μὲν ἐστὶ τὰ προτιθέμενα παισὶν ἄθλα ἄρασθαι, τὰ δὲ ἀνδράσιν οὐδέπω δυνατός· ἀνδρῶν δὲ ἄριστον ἄθλον ἢ θεοῦ μόνου θεραπεία. τοιγαροῦν ἐπειδὴν μήπω τελείως καθαρθέντες, δόξαντες δὲ αὐτὸ μόνον ἐκνίψασθαι τὰ καταρρυπαίνοντα ἡμῶν τὸν βίον, ἐπ' αὐτὰς τῆς θεραπείας ἀφικώμεθα, θᾶττον ἢ προσελθεῖν ἀπεπηδήσαμεν, τὴν αὐστηρὰν δίαίταν αὐτῆς καὶ τὴν ἄυπνον θρησκείαν καὶ τὸν συνεχῇ καὶ ἀκάματον πόνον οὐκ ἐνεγκόντες. ^[5]

Fug 42 ἀποφεύγετε οὖν ἐν τῷ παρόντι καὶ τὸ κάκιστον καὶ τὸ ἄριστον, κάκιστον μὲν τὸ μυθικὸν πλάσμα, τὸ ἄμετρον καὶ ἐκμελὲς ποίημα, τὸ ὑπ' ἀμαθίας σκληρὸν καὶ δρύινον ὄντως νόημα καὶ πεῖσμα, ὣν Ἡσαῦ ἐπώνυμος, ἄριστον δὲ τὸ ἀνάθημα· τὸ γὰρ θεραπευτικὸν γένος ἀνάθημά ἐστι θεοῦ, ἱερώμενον τὴν μεγάλην ἀρχιερωσύνην αὐτῷ μόνῳ. ^[5]

Fug 43 τὸ μὲν γὰρ συνδιατρίβειν κακῷ βλαβερώτατον, τὸ δὲ ἀγαθῷ τελείῳ σφαλερώτατον. ὁ γοῦν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ ἀποδιδράσκει καὶ τῶν γονέων διοικίζεται· ἀσκητικὸς γὰρ ὢν καὶ ἔτι διαθλῶν φεύγει μὲν κακίαν, ἀρετῇ δὲ τελείᾳ καὶ αὐτομαθεῖ συζῆν ἀδυνατεῖ.

Fug 44 διόπερ ἀποδημήσει πρὸς Λάβαν, οὐ τὸν Σύρον, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν τῆς μητρός, τὸ δ' ἐστὶν εἰς τὰς τοῦ βίου λαμπρότητας ἀφίξεται· λευκὸς γὰρ ἐρμηνεύεται Λάβαν. ἀφικόμενος δὲ οὐχ ὑψαυχενήσει, φυσώμενος ταῖς τυχηραῖς εὐπραγίαις· μεταληφθεὶς γὰρ ὁ Σύρος ἐστὶ μετέωρος. νυνὶ δὲ τοῦ Σύρου Λάβαν οὐχὶ μέμνηται, τοῦ δὲ Ῥεβέκκας ἀδελφοῦ. ^[5]

Fug 45 αἱ γὰρ κατὰ τὸν βίον ὕλαι φαύλῳ μὲν παραδοθεῖσαι μετέωρον ἐξαίρουσι τὸν κενὸν φρονήσεως νοῦν, ὅστις ὠνόμασται Σύρος, ἐραστῇ δὲ παιδείας ἐπιμένοντι τοῖς καλοκάγαθίας σταθερῶς καὶ παγίως δόγμασιν *** οὗτός ἐστιν ὁ Ῥεβέκκας ἀδελφός, τῆς ἐπιμονῆς οἰκεῖ δὲ τὴν Χαρράν, ἢ μεταληφθεῖσά εἰσι τρώγλαι, σύμβολον τῶν αἰσθήσεων· ὁ γὰρ ἔτι χορεύων ἐν τῷ θνητῷ βίῳ χρεῖος τῶν αἰσθήσεων ὀργάνων ἐστίν. ^[5]

Fug 46 „οἴκησον οὖν“ φησὶν „ὦ τέκνον, μετ' αὐτοῦ“ μὴ τὸν ἅπαντα αἰῶνα, ἀλλ' „ἡμέρας τινάς“ (Gen. 27, 44), τοῦτο δ' ἐστὶ τὴν τῶν αἰσθήσεων χώραν κατάμαθε, γνῶθι σαυτὸν καὶ τὰ σαυτοῦ μέρος, τί τε ἕκαστον καὶ πρὸς τί γέγονε καὶ πῶς ἐνεργεῖν πέφυκε καὶ τίς ὁ τὰ θαύματα κινῶν καὶ νευροσπαστῶν ἀόρατος ἀοράτως εἴτε ὁ ἐν σοὶ νοῦς εἴτε ὁ τῶν συμπτάντων. ^[5]

Fug 47 ἐπειδὴν δὲ σαυτὸν ἐξετάσης, καὶ τὰ ἴδια τοῦ Λάβαν ἀκρίβωσον, τὰς τῆς κενῆς δόξης λαμπρὰς νομιζομένας εὐπραγίας, ὑφ' ὧν μηδεμιᾶς ἀλῶς, πάσας δ' οἷα ἀγαθὸς δημιουργὸς τεχνικῶς ταῖς οἰκείαις ἐφάρμοσον χρεῖαις. ἐὰν γὰρ ἐπιδείξῃ γενόμενος ἐν τῷ πολιτικῷ καὶ πεφυρμένῳ τούτῳ βίῳ σταθερὸν καὶ εὐπαίδευτον ἦθος, μεταπέμψομαί σε ἐκεῖθεν (Gen. 27, 45), ἵνα τύχῃς οὐπερ

καὶ οἱ σοὶ γονεῖς ἄθλου. τὸ δ' ἄθλόν ἐστιν ἡ ἀκλινῆς καὶ ἀνένδοτος τοῦ μόνου θεραπείᾳ σοφοῦ.
[5]

- Fug 48 τὰ δ' ὅμοια καὶ ὁ πατήρ ὑφηγεῖται, μικρὰ προσθεῖς· λέγει γάρ· „ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν Μεσοποταμίαν εἰς τὸν οἶκον Βαθουήλ, τοῦ πατρὸς τῆς μητρός σου, καὶ λάβε ἐκεῖθεν σαυτῷ γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων Λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρός σου“ (Gen.
- Fug 49 28, 2). πάλιν καὶ οὗτος οὐ Σύρον εἶπε τὸν Λάβαν, ἀλλὰ Ῥεβέκκας ἀδελφόν, μέλλοντα κατ' ἐπιγαμίαν τῷ ἀσκητῇ κῆδος συνάπτειν. „ἀπόδραθι οὖν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν,“ τουτέστιν εἰς μέσον τὸν χειμάρρουν ποταμὸν τοῦ βίου, καὶ μὴ ἐπικλυσθεῖς ἐγκαταποθῆς, στηριχθεῖς δὲ βιαιοτάτην ἄνωθεν καὶ ἐκατέρωθεν καὶ πανταχόθεν ἐπικυματίζουσιν φορὰν τῶν πραγμάτων σθεναρῶς ἀπώθει. [5]
- Fug 50 τὸν γὰρ σοφίας οἶκον εὐδιον καὶ γαληνὸν λιμένα εὐρήσεις, ὃς ἐνορμιζόμενόν σε ῥαδίως ὑποδέξεται· σοφίας δὲ ὄνομα Βαθουήλ ἐν χρησιμοῖς ᾄδεται, τοῦτο δὲ μεταληφθὲν θυγάτηρ θεοῦ προσαγορεύεται, καὶ γνησία γε θυγάτηρ καὶ ἀειπάρθενος, ἀψαύστου καὶ ἀμιάντου φύσεως ἐπιλαχοῦσα διὰ τε τὴν ἑαυτῆς κοσμιότητα καὶ διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ γεννήσαντος. [5]
- Fug 51 πατέρα δὲ τῆς Ῥεβέκκας Βαθουήλ εἶπε. καὶ πῶς ἢ γε θυγάτηρ τοῦ θεοῦ, σοφία, λέγοιτ' ἂν ἐνδίκως εἶναι πατήρ; ἢ διότι ὄνομα μὲν θῆλυ σοφίας ἐστίν, ἄρρεν δὲ ἡ φύσις; καὶ γὰρ αἱ ἀρεταὶ πᾶσαι προσρήσεις μὲν ἔχουσι γυναικῶν, δυνάμεις δὲ καὶ πράξεις ἀνδρῶν τελειοτάτων· ἐπειδὴ τὸ μετὰ τὸν θεόν, κἂν εἰ τῶν ἄλλων ἀπάντων πρεσβύτατον εἴη, δευτέραν ἔχον χώραν θῆλυ ὡς ἂν παρὰ ἄρρεν τὸ τὰ ὅλα ποιοῦν ἐλέχθη κατὰ τὴν πρὸς τᾶλλα ὁμοιότητα· αἰὲ γὰρ προνομίαν τοῦ ἄρρενος ἔχοντος ἐνδεῖ καὶ ὑστερίζει τὸ θῆλυ. [5]
- Fug 52 λέγωμεν οὖν μηδὲν τῆς ἐν τοῖς ὀνόμασι διαφορᾶς φροντίσαντες τὴν θυγατέρα τοῦ θεοῦ σοφίαν ἄρρενά τε καὶ πατέρα εἶναι, σπεύροντα καὶ γεννῶντα ἐν ψυχαῖς μάθησιν, παιδεῖαν, ἐπιστήμην, φρόνησιν, καλὰς καὶ ἐπαινετὰς πράξεις. ἐνθὲνδε ὁ ἀσκητῆς Ἰακώβ μνᾶται γάμον ἑαυτῷ· πόθεν γὰρ ἄλλοθεν ἢ ἐκ τοῦ σοφίας οἴκου κοινωνὸν εὐρήσει γνώμην ἀνεπίληπτον, ἥ πάντα συνδιατρίψει τὸν αἰῶνα; Λελάληκε δ' ἀκριβέστερον περὶ φυγῆς, ἡνίκα τὸν ἐπὶ τοῖς ἀνδροφόνοις ἐτίθει νόμον, ἐν ᾧ πάντ' ἐπεξῆλθε τὰ εἶδη, τὸ ἐκουσίου φόνου, τὸ ἀκουσίου, τὸ ἐπιθέσεως, τὸ βουλεύσεως. [5]
- Fug 53 λέγε τὸν νόμον· „ἐὰν πατάξῃ τις τινα καὶ ἀποθάνῃ, θανάτῳ θανατούσθω· ὁ δὲ οὐχ ἐκὼν, ἀλλ' ὁ θεὸς παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, δώσω σοι τόπον, οὗ φεύγεται ὁ φονεύσας. ἐὰν δέ τις ἐπιθῇται τῷ πλησίον ἀποκτεῖναι αὐτὸν δόλῳ καὶ καταφύγῃ, ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου λήψῃ αὐτὸν θανατῶσαι“ (Exod. [5])
- Fug 54 21, 12—14). σαφῶς εἰδώς, ὅτι περιττὸν ὄνομα οὐδὲν τίθησιν, ὑπὸ τῆς τοῦ πραγματολογεῖν ἀμυθητοῦ φορᾶς ἠπόρουν κατ' ἑμαυτόν, διὰ τί τὸν ἐκουσίως κτείναντα οὐκ εἶπε θανατούσθαι μόνον, ἀλλὰ θανάτῳ θανατούσθαι· τίνι γὰρ ἄλλῳ ὁ ἀποθνήσκων ἢ θανάτῳ τελευτᾷ; φοιτήσας οὖν παρὰ γυναῖκα σοφὴν, ἥ σκέψις ὄνομα, τοῦ ζητεῖν ἀπηλλάγην· ἐδίδαξε γὰρ με, ὅτι καὶ ζῶντες ἔνιοι τεθνήκασιν καὶ τεθνηκότες ζῶσι.
- Fug 55 τοὺς μὲν γε φαύλους ἄχρι γήρωσ ὑστάτου παρατείνοντας νεκροὺς ἔλεγεν εἶναι τὸν μετ' ἀρετῆς βίον ἀφηρημένους, τοὺς δὲ ἀστείους, κἂν τῆς πρὸς σῶμα κοινωνίας διαζευχθῶσι, ζῆν εἰσαεῖ, ἀθανάτου μοίρας ἐπιλαχόντας, ἐπιστοῦτο μέντοι καὶ χρησιμοῖς τὸν ἑαυτῆς λόγον, ἐνὶ μὲν τοιῷδε· „οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ, ζῆτε πάντες ἐν τῇ σήμερον“ (Deut. [5])
- Fug 56 4, 4)—τοὺς γὰρ πρόσφυγας καὶ ἰκέτας τοῦ θεοῦ μόνους ζῶντας οἶδε, νεκροὺς δὲ τοὺς ἄλλους· ἐκείνοις δ', ὡς ἔοικε, καὶ ἀφθαρσίαν μαρτυρεῖ διὰ τοῦ προσθεῖναι „ζῆτε ἐν τῇ σήμερον“.
- Fug 57 σήμερον δ' ἐστὶν ὁ ἀπέρατος καὶ ἀδιεξίτητος αἰὼν· μηνῶν γὰρ καὶ ἐνιαυτῶν καὶ συνόλως χρόνων περίοδοι δόγματα ἀνθρώπων εἰσὶν ἀριθμὸν ἐκτετιμηκότων· τὸ δ' ἀψευδὲς ὄνομα

αἰῶνος ἢ σήμερον. ἥλιος γὰρ οὐκ ἀλλαττόμενος ὁ αὐτός ἐστιν αἰεὶ, ποτὲ μὲν ὑπὲρ γῆς ποτὲ δὲ ὑπὸ γῆν ἰών, παρ' ὃν ἡμέρα καὶ νύξ, τὰ αἰῶνος μέτρα, διεκρίθησαν—, ἐτέρω δ' ἐπιστοῦτο τοιῷδε χρησμῷ· „ἰδοὺ δέδωκα πρὸ προσώπου σου τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν“ (Deut. ^[5]

Fug 58 30, 15.)—οὐκοῦν, ὦ πάνσοφε, τὸ μὲν ἀγαθὸν καὶ ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ζωὴ, τὸ δὲ κακὸν καὶ ἡ κακία ὁ θάνατος— καὶ ἐν ἑτέροις· „αὕτη ἡ ζωὴ σου καὶ ἡ μακρότης τῶν ἡμερῶν, ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου.“ (Deut. 30, 20). ὅρος ἀθανάτου βίου κάλλιστος οὗτος, ἔρωτι καὶ φιλίᾳ θεοῦ ἀσάρκῳ καὶ ἀσωμάτῳ κατεσχῆσθαι. ^[5]

Fug 59 οὕτως οἱ μὲν ἱερεῖς Ναδὰβ καὶ Ἀβιούδ, ἵνα ζήσωσιν, ἀποθνήσκουσιν θνητῆς ζωῆς ἄφθαρτον ἀντικαταλλαττόμενοι βίον καὶ ἀπὸ τοῦ γενομένου πρὸς τὸ ἀγέννητον μετανιστάμενοι· ἐφ' ὧν τὰ σύμβολα τῆς ἀφθαρσίας ἄδεται, ὅτι ἐτελεύτησαν ἐνώπιον κυρίου (Lev. 10, 2), τουτέστιν ἔζησαν· νεκρὸν γὰρ οὐ θέμις εἰς ὄψιν ἔλθεῖν τοῦ θεοῦ. καὶ πάλιν τοῦτό ἐστιν ὃ εἶπε κύριος· „ἐν τοῖς ἐγγίζουσί μοι ἁγιασθήσομαι“ (Lev. 10, 3), „νεκροὶ δ'“, ὡς καὶ ἐν ὕμνοις λέγεται, „οὐκ αἰνέσουσι κύριον“ (Psalm 113, 25)· ζώντων γὰρ τὸ ἔργον. ^[5]

Fug 60 Κάιν δ' ὁ ἐναγῆς καὶ ἀδελφοκτόνος οὐδαμοῦ τῆς νομοθεσίας ἀποθνήσκων εὐρίσκεται, ἀλλὰ καὶ λόγιόν ἐστιν ἐπ' αὐτῷ χρησθὲν τοιοῦτον· „ἔθετο κύριος ὁ θεὸς τῷ Κάιν σημεῖον, τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν πάντα τὸν εὐρίσκοντα“ (Gen.

Fug 61 4, 15). διὰ τί; ὅτι, οἶμαι, ἡ ἀσέβεια κακὸν ἐστὶν ἀτελεύτητον, ἐξαπτόμενον καὶ μηδέποτε σβεσθῆναι δυνάμενον, ὡς τὸ ποιητικὸν ἀρμόττειν ἐπὶ κακίας εἰπεῖν· ἡ δέ τοι οὐ θνητὴ, ἀλλ' ἀθάνατον κακὸν ἐστὶν, ἀθάνατον δ' ἐν τῷ παρ' ἡμῖν βίῳ, ἐπεὶ πρὸς γε τὴν ἐν θεῷ ζωὴν ἄψυχον καὶ νεκρὸν καὶ „κοπρίων“, ὡς ἔφη τις, „ἐκβλητότερον. ^[5]

Fug 62 “ ἀλλ' ἔδει γε πάντως χώρας ἀπονεμηθῆναι διαφερούσας πράγμασι διαφέρουσιν, οὐρανὸν μὲν ἀγαθῷ, τὰ δὲ περίγεια κακῷ. τὸ μὲν οὖν ἀγαθὸν ἀνώφοιτόν ἐστι, κἂν εἴ ποτε ἔλθοι πρὸς ἡμᾶς— φιλόδωρος γὰρ ὁ πατήρ αὐτοῦ—, σπουδάζει παλινδρομῆσαι δικαίως· τὸ δὲ κακὸν ἐνταυθοὶ καταμένει, πορρωτάτῳ θείου χοροῦ διωκισμένον, περιπολοῦν τὸν θνητὸν βίον καὶ μὴ δυνάμενον ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀποθανεῖν. ^[5]

Fug 63 τοῦτό τις καὶ τῶν ἐπὶ σοφίᾳ θαυμασθέντων ἀνὴρ δόκιμος ἐφώνησε μεγαλειότερον ἐν Θεαιτήτῳ φάσκων· „ἀλλ' οὐτ' ἀπολέσθαι τὰ κακὰ δυνατόν—ὑπεναντίον γάρ τι τῷ ἀγαθῷ αἰεὶ εἶναι ἀνάγκη—οὔτε ἐν θείοις αὐτὰ ἰδρῶσθαι, τὴν δὲ θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τόπον περιπολεῖν· διὸ καὶ πειρᾶσθαι χρὴ ἐνθένθε ἐκεῖσε φεύγειν ὅτι τάχιστα. φυγὴ δὲ ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν· ὁμοίωσις δὲ δίκαιον καὶ ὅσιον μετὰ φρονήσεως γενέσθαι.“ εἰκότως οὖν ὁ Κάϊν οὐκ ἀποθανεῖται, τὸ κακίας σύμβολον, ἦν αἰεὶ δεῖ ζῆν ἐν τῷ θνητῷ γένει παρ' ἀνθρώποις ὥστ' οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τὸ „θανάτῳ θανατοῦσθαι“ λέλεκται τὸν ἀνδροφόνον διὰ τὰς δεδηλωμένας αἰτίας. ^[5]

Fug 65 τὸ δὲ „οὐχ ἐκὼν, ἀλλ' ὁ θεὸς παρέδωκεν“ ἐπὶ τῶν τὸν ἀκούσιον φόνον δρώντων πάνυ καλῶς εἴρηται. δοκεῖ γὰρ αὐτῷ τὰ μὲν ἐκούσια γνώμης τῆς ἡμετέρας ἔργα εἶναι, τὰ δὲ ἀκούσια θεοῦ· λέγω δὲ οὐ τὰ ἀμαρτήματα, ἀλλὰ τούναντίον ὅσα ἀμαρτημάτων ἐστὶ κόλασις.

Fug 66 ἀπρεπὲς γὰρ θεῷ τὸ κολάζειν ἅτε πρώτῳ καὶ ἀρίστῳ νομοθέτῃ, κολάζει δὲ <δι'> ὑπηρετούντων ἐτέρων, οὐ δι' ἑαυτοῦ. τὰς μὲν γὰρ χάριτας καὶ δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας αὐτὸν ἀρμόττει προτείνειν ἅτε ἀγαθὸν καὶ φιλόδωρον ὄντα φύσει, τὰς δὲ τιμωρίας οὐκ ἄνευ μὲν ἐπικελεύσεως τῆς ἑαυτοῦ βασιλέως ἅτε ὑπάρχοντος, δι' ἄλλων δέ, οἱ πρὸς τοιαύτας χρεῖας εὐτρεπεῖς εἰσι. ^[5]

Fug 67 μαρτυρεῖ δέ μου τῷ λόγῳ ὁ ἀσκητὴς ἐν οἷς φησιν· „ὁ θεὸς ὁ τρέφων με ἐκ νεότητος, ὁ ἄγγελος ὁ ῥυόμενός με ἐκ πάντων τῶν κακῶν“ (Gen. 48, 15. 16). τὰ μὲν γὰρ πρεσβύτερα ἀγαθὰ, οἷς ἡ

ψυχή τρέφεται, ἀνέθηκε θεῶ, τὰ δὲ νεώτερα, ὅσα ἐκ φυγῆς ἀμαρτημάτων περιγίνεται, θεράποντι θεοῦ.

- Fug 68 διὰ τοῦτ', οἶμαι, καὶ ἡνίκα τὰ τῆς κοσμοποιίας ἐφιλοσόφει, πάντα τᾶλλα εἰπὼν ὑπὸ θεοῦ γενέσθαι μόνον τὸν ἄνθρωπον ὡς ἂν μετὰ συνεργῶν ἐτέρων ἐδήλωσε διαπλασθέντα. „εἶπε“ γάρ φησιν „ὁ θεός ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν“ (Gen. 1, 26), πλήθους διὰ τοῦ „ποιήσωμεν“ ἐμφανιζομένου.
- Fug 69 διαλέγεται μὲν οὖν ὁ τῶν ὅλων πατήρ ταῖς ἑαυτοῦ δυνάμεσιν, αἷς τὸ θνητὸν ἡμῶν τῆς ψυχῆς μέρος ἔδωκε διαπλάττειν μιμουμέναις τὴν αὐτοῦ τέχνην, ἡνίκα τὸ λογικὸν ἐν ἡμῖν ἐμόρφου, δικαίων ὑπὸ μὲν ἡγεμόνος τὸ ἡγεμονεῦον ἐν ψυχῇ, τὸ δ' ὑπήκοον πρὸς ὑπήκόων δημιουργεῖσθαι.
- Fug 70 κατεχρήσατο <δὲ> καὶ ταῖς μεθ' ἑαυτοῦ δυνάμεσιν οὐ διὰ τὸ λεχθὲν μόνον, ἀλλ' ὅτι ἔμελλεν ἡ ἀνθρώπου ψυχή μόνη κακῶν καὶ ἀγαθῶν ἐννοίας λαμβάνειν καὶ χρῆσθαι ταῖς ἐτέραις, εἰ μὴ δυνατὸν ἀμφοτέραις. ἀναγκαῖον οὖν ἡγήσατο τὴν κακῶν γένεσιν ἐτέροις ἀπονείμει δημιουργοῖς, τὴν δὲ τῶν ἀγαθῶν ἑαυτῷ μόνῳ. ^[5]
- Fug 71 διὸ καὶ λεχθέντος πρότερον „ποιήσωμεν ἄνθρωπον“ ὡς ἂν ἐπὶ πλήθους, ἐπιφέρεται τὸ ὡς ἂν ἐφ' ἑνός. „ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον“ (Gen. 1, 27). τοῦ μὲν γὰρ πρὸς ἀλήθειαν ἀνθρώπου, ὃς δὴ νοῦς ἐστὶ καθαρώτατος, εἷς ὁ μόνος θεὸς δημιουργός, τοῦ δὲ λεγομένου καὶ κεκραμένου μετ' αἰσθήσεως τὸ πλῆθος.
- Fug 72 οὗ χάριν ὁ μὲν κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπος σὺν τῷ ἄρθρῳ μεμνήνυται—λέγεται γάρ. „ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον,“ τὸν αἰδιῇ καὶ ἄκρατον ἐκεῖνον λογισμόν—, ὁ δὲ ἄνευ τῆς τοῦδε προσθήκης τὸ γάρ. „ποιήσωμεν ἄνθρωπον“ ἐμφανίζει τὸν ἐξ ἀλόγου καὶ λογικῆς συνυφανθέντα φύσεως.
- Fug 73 ἐπόμενος τούτοις τό τε εὐλογεῖν τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τὸ καταρᾶσθαι τοῖς ὑπαιτίοις ἀνέθηκεν οὐχὶ τοῖς αὐτοῖς, καίτοι γε ἀμφοτέρων ἐχόντων ἔπαινον, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μὲν εὐλογεῖν τοὺς ἀξίους ἡγεμονίαν ἔχει τὴν ἐν ἐγκωμίοις, τὸ δ' ἄρα τὸς φαύλοις τίθεσθαι δευτέραν τάξιν, τῶν ἐπὶ ταῦτα χειροτονηθέντων— εἰσὶ δὲ οἱ τοῦ γένους ἀρχηγέται δώδεκα ἀριθμῷ, φυλάρχας αὐτοὺς ὀνομάζειν ἔθος—ἔξ μὲν τοὺς ἀμείνους ἔταξεν ἐπὶ τῆς εὐλογίας, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰούδαν, Ἰσάακ, Ἰωσήφ καὶ Βενιαμίν, τοὺς δ' ἐτέρους ἐπὶ τῆς κατάρας, τὸν τε πρῶτον καὶ τὸν ὕστατον τῶν Λεῖας, Ρουβὴν καὶ Ζαβουλὼν, καὶ τοὺς ἐκ τῶν θεραπεινίδων νόθους τέτταρας (Deut. ^[10]
- Fug 74 27, 12. 13). τῆς γὰρ βασιλείου καὶ ἱερωμένης φυλῆς οἱ ἡγεμόνες ἐν τῇ προτέρᾳ τάξει χορεύουσιν, Ἰούδας τε καὶ Λευὶ. εἰκότως οὖν καὶ τοὺς ἄξια θανάτου δρῶντας ἐτέρων χερσὶν ἐκδίδωσιν ἐπὶ τιμωρίᾳ, βουλόμενος ἡμᾶς ἀναδιδάσκειν, ὅτι ἡ κακοῦ φύσις μακρὰν ἀπελήλαται χοροῦ θεοῦ, ὅποτε καὶ τὸ μιμηλάζον ἀγαθὸν κακῷ, ἢ τιμωρία, δι' ἐτέρων βεβαιοῦται. ^[5]
- Fug 75 τὸ δὲ „δώσω σοι τόπον, οὗ φεύξεται ὁ φονεύσας“ (Exod. 21, 13) ἀκουσίως, πάνυ καλῶς εἰρησθαί μοι δοκεῖ τόπον γὰρ καλεῖ νῦν οὐ χώραν ἐκπεληρωμένην ὑπὸ σώματος, ἀλλὰ δι' ὑπονοιῶν αὐτὸν τὸν θεόν, ἐπειδὴ περιέχων οὐ περιέχεται καὶ ὅτι καταφυγὴ τῶν ὅλων ἐστί.
- Fug 76 θέμις οὖν τῷ δόξαντι τροπῇ χρήσασθαι ἀκουσίῳ φάναι κατὰ θεὸν συμβῆναι τὴν τροπὴν, ὅπερ οὐ θέμις τῷ ἐκουσίως ἀμαρτόντι. „δώσειν“ δὲ φησιν οὐ τῷ κτείναντι, ἀλλ' ᾧ διαλέγεται, ὥσθ' ἕτερον μὲν εἶναι τὸν οἰκήτορα, ἕτερον δὲ τὸν φεύγοντα. τῷ μὲν γὰρ ἑαυτοῦ λόγῳ ὁ θεὸς πατρίδα οἰκεῖν τὴν ἐπιστήμην ἑαυτοῦ, ὡς ἂν αὐτόχθονι, δεδώρηται, τῷ δ' ἐν ἀκουσίοις γενομένῳ σφάλμασι καταφυγὴν, ὡς ὀθνεῖω ξένην, οὐχ ὡς πατρίδα ἀσπῶ. ^[5]
- Fug 77 ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἀκουσίων φιλοσοφήσας περὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ βουλεύσεως ἐξῆς νομοθετεῖ φάσκων. „ἐὰν δέ τις ἐπιθῇται τῷ πλησίον ἀποκτεῖναι αὐτὸν δόλῳ καὶ καταφύγῃ“

(Exod. 21, 14) ἐπὶ τὸν θεόν, τὸν προειρημένον συμβολικῶς τόπον, παρ' ὃν ζῆν συμβέβηκε τοῖς πᾶσι· καὶ γὰρ ἐτέρωθί φησιν· „ὃς ἂν φύγῃ ἐκεῖ, καὶ ζήσεται“ (Deut. ^[5]

Fug 78 19, 5). ἀλλ' οὐ ζωὴ μὲν ἐστὶν αἰώνιος ἢ πρὸς τὸ ὃν καταφυγή, θάνατος δ' ὁ ἀπὸ τούτου δρασμός· εἰ δέ τις ἐπιτίθεται, πάντως ἐκ προνοίας ἀδικεῖ, καὶ τὸ σὺν δόλῳ πραττόμενον ἐκουσίως ἔνοχον, ὡς τὸ ἀδόλως ἔμπαλιν οὐδ' ὑπαίτιον.

Fug 79 οὐδὲν οὖν τῶν ὑπούλως καὶ δολερῶς καὶ ἐκ προνοίας πραττομένων ἀδικημάτων ἄξιον λέγειν γίνεσθαι κατὰ θεόν, ἀλλὰ καθ' ἡμᾶς αὐτούς. ἐν ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς, ὡς ἔφην, οἱ τῶν κακῶν εἰσι θησαυροί, παρὰ θεῷ δὲ οἱ μόνων ἀγαθῶν.

Fug 80 ὃς ἂν οὖν καταφύγῃ, τὸ δ' ἐστὶν ὃς ἂν τῶν ἀμαρτημάτων μὴ ἑαυτὸν ἀλλὰ θεὸν αἰτιᾶται, κολαζέσθω, τῆς μόνοις ἰκέταις πρὸς σωτηρίαν καὶ ἀσφάλειαν καταφυγῆς, τοῦ βωμοῦ, στερούμενος, καὶ μήποτ' εἰκότως ἀμώμων γὰρ ἱερείων, λέγω δὲ ψυχῶν ἀσινῶν καὶ κεκαθαρμένων, τὸ θυσιαστήριον ἀνάπλεων ἐστὶ· δυσίατος δὲ ἡ παντελῶς ἀνίατος μῶμος τὸ φάσκειν καὶ κακῶν αἴτιον εἶναι τὸ θεῖον. ^[5]

Fug 81 φίλουτο δὴ μᾶλλον ἢ φιλόθεοι σπουδάσαντες οἱ τοιοῦτοι τρόποι πάντες εἶναι βαινέτωσαν ἔξω περιρραντηρίων, ἵν' ὡς μιαροὶ καὶ ἀκάθαρτοι μὴδ' ἐξ ἀπόπτου τὴν ἱερὰν φλόγα τῆς ἀνακαιομένης ἀσβέστου ψυχῆς καὶ θεῷ καθαγνιζομένης ὀλοκλήρῳ καὶ παντελεῖ δυνάμει θεάσωνται.

Fug 82 παγκάλως τις τῶν πάλοι σοφῶν εἰς ταῦτο τοῦτο συνδραμῶν ἐθάρρησεν εἰπεῖν, ὅτι „θεὸς οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἄδικος, ἀλλ' ὡς οἷόν τε δικαιοτάτος, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὁμοιότερον οὐδὲν ἢ ὃς ἂν ἡμῶν αὖ γένηται ὅτι δικαιοτάτος. περὶ τοῦτον καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς δεινότης ἀνδρὸς καὶ οὐδενία τε καὶ ἀνανδρία. ἡ μὲν γὰρ τούτου γνῶσις σοφία καὶ ἀρετὴ ἀληθινή, ἡ δὲ ἄγνοια ἀμαθία τε καὶ κακία ἐναργής. αἱ δὲ ἄλλαι δεινότητες δοκοῦσαι καὶ σοφαί ἐν μὲν πολιτικαῖς δυναστεαῖς γιγνόμεναι φορτικά, ἐν δὲ τέχναις βάνανσοι. ^[5]

Fug 83 “ προστάξας οὖν ἀπάγεσθαι τὸν ἀνιερὸν καὶ κακῆγορον τῶν θείων ἀπὸ τῶν ἱερωτάτων καὶ ἐκδίδοσθαι ἐπὶ τιμωρίᾳ φησὶν ἐξῆς· „ὃς τύπτει πατέρα ἢ μητέρα, τελευτάτω“ καὶ ὁμοίως „ὁ κακηγορῶν πατέρα καὶ μητέρα τελευτάτω“ (Exod. 21, 15. 16). μονονοῦ γὰρ βοᾷ καὶ κέκραγεν, ὅτι τῶν εἰς τὸ θεῖον βλασφημούντων οὐδενὶ συγγνώμης μεταδοτέον.

Fug 84 εἰ γὰρ οἱ τοὺς θνητοὺς κακηγορήσαντες γονεῖς ἀπάγονται τὴν ἐπὶ θανάτῳ, τίνος ἀξίους χρὴ νομίζειν τιμωρίας τοὺς τὸν τῶν ὄλων πατέρα καὶ ποιητὴν βλασφημεῖν ὑπομένοντας; τίς δ' ἂν γένοιτο αἰσχύων κακηγορία ἢ τὸ φάσκειν μὴ παρ' ἡμᾶς, ἀλλὰ παρὰ θεὸν γένεσιν εἶναι τῶν κακῶν; ἐλαύνετε οὖν, ἐλαύνετε, ᾧ μύσται καὶ ἱεροφάνται θείων ὀργίων, τὰς μιγάδας καὶ σύγκλυδας καὶ πεφυρμένας, δυσκαθάρτους καὶ δυσεκπλύτους ψυχάς, αἱ ἄκλειστα μὲν ὦτα, ἄθυρον δὲ γλῶτταν, ὅργανα τῆς ἑαυτῶν βαρυδαιμονίας εὐτρεπῇ, περιφέρουσιν, ἵνα καὶ πάντων καὶ ὧν μὴ θέμις ἀκούωσι καὶ πάντα καὶ ὅσα μὴ χρεῶν ἐκλαλῶσιν. ^[5]

Fug 86 ὅσοι δὲ διαφορὰν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἐπαιδεύθησαν καὶ εὖφημον στόμα ἀντὶ κακηγόρου γλώττης ἔλαχον, κατορθοῦντες μὲν ἐπαινετοί, σφαλλόμενοι δὲ μὴ κατὰ γνώμην οὐ πάνυ ψεκτοί· διὸ καὶ πόλεις αὐτοῖς εἰς καταφυγὴν ἀπεκρίθησαν (Num.

Fug 87 35). ἄξιον δὲ τῶν περὶ τὸν τόπον αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα μάλιστα ἀκριβῶσαι. ἔστι δ' ἀριθμῷ τέτταρα· ἓν μὲν, διὰ τί οὐκ ἐξ ὧν αἱ ἄλλαι φυλαὶ πόλεων ἔλαχον, ἀλλ' ἐξ ὧν ἡ Λευιτικὴ μόνη, φυγάσι πόλεις ἀπεκρίθησαν· δεύτερον δέ, διὰ τί ἐξ ἀριθμῷ καὶ οὔτε πλείους οὔτε ἐλάττους τρίτον, τί δήποτε τρεῖς μὲν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, αἱ δ' ἕτεραι ἐν τῇ Χαναναίων γῇ· τέταρτον, διὰ τί προθεσμία τοῖς φυγάσιν ὥρισται τοῦ κατελεθεῖν ὁ τοῦ ἀρχιερέως θάνατος. ^[5]

Fug 88 λεκτέον οὖν περὶ ἐκάστου τὰ ἀρμόττοντα, ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ πρώτου λαβόντας. εἰς τὰς ἀπονεμηθείσας Λευίταις μόνοις πόλεις φεύγειν διείρηται πάνυ προσηκόντως· καὶ γὰρ οἱ

Λευίται τρόπον τινὰ φυγάδες εἰσίν, ἔνεκα ἀρεσκείας θεοῦ γονεῖς καὶ τέκνα καὶ ἀδελφούς καὶ πᾶσαν τὴν θνητὴν συγγένειαν ἀπολελοιπότες.

Fug 89 ὁ γοῦν ἀρχηγέτης τοῦ θιάσου τούτου λέγων εἰσάγεται τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρί· „οὐχ ἐώρακα ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἀδελφούς οὐ γινώσκω, καὶ τοὺς υἱοὺς ἀπογινώσκω“ (Deut. 33, 9) ὑπὲρ τοῦ δίχα μεθολεκῆς θεραπεύειν τὸ ὄν. ἢ δ' ἀψευδῆς φυγὴ στέρησις τῶν οἰκειοτάτων καὶ φιλάτων ἐστίν. φυγάδας οὖν φυγάσι παρακατατίθεται πρὸς τὴν ὧν εἰργάσαντο ἀμνησίαν, δι' ὁμοιότητα ἔργων. ^[5]

Fug 90 ἄρ' οὖν διὰ τοῦτο μόνον ἢ καὶ δι' ἐκεῖνο, <ὅτι> ἡ τῶν νεωκόρων Λευιτικὴ φυλὴ τοὺς θεοπλαστήσαντας τὸν χρυσοῦν μόσχον, τὸν Αἰγυπτιακὸν τῦφον, ἡβηδὸν ἐξ ἐπιδρομῆς κατέκτειναν, ὀργῇ δικαίᾳ σὺν ἐνθουσιασμῷ καὶ τινι κατοκωχῇ θεοφορήτῳ χρησάμενοι; „καὶ κτείνει ἕκαστος ἀδελφὸν καὶ πλησίον καὶ τὸν ἑγγιστὰ“ (Exod. 32, 27), ἀδελφὸν μὲν ψυχῆς τὸ σῶμα, τὸ δὲ λογικοῦ πλησίον τὸ ἄλογον, τὸν δὲ ἑγγιστὰ νοῦ τὸν προφορικὸν λόγον. οὕτως γὰρ ἂν μόνως θεραπευτικὸν γένοιτο τοῦ τῶν ὄντων ἀρίστου τὸ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἄριστον, πρῶτον μὲν εἰ ἀναλυθεῖ ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν, διαζευχθέντος καὶ διακοπέντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ σώματος καὶ τῶν ἀνηνύτων ἐπιθυμιῶν· εἴτα τῆς ψυχῆς ἀποβαλούσης, ὡς ἔφην, τὸ πλησίον τοῦ λογικοῦ, τὸ ἄλογον—καὶ γὰρ αὐτὸ χειμάρρου τρόπον πενταχῇ σχιζόμενον διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων οἷα δεξαμενῶν τὴν τῶν παθῶν ἀνεγείρει φορὰν—· εἴθ' ἐξῆς τοῦ λογισμοῦ διοικίσαντος καὶ διαζεύξαντος τὸν ἐγγυτάτῳ δοκοῦντα εἶναι, τὸν προφορικὸν λόγον, ἵν' ὁ κατὰ διάνοιαν ἀπολειφθῇ μόνος, ἔρημος σώματος, ἔρημος αἰσθήσεως, ἔρημος γεγωνοῦ λόγου προφορᾶς· ἀπολειφθεὶς γὰρ, τῇ κατὰ τὴν μόνωσιν διαίτῃ χρώμενος, τὸ μόνον <ὄν> καθαρῶς καὶ ἀμεθέλκτως ἀσπάσεται. ^[5]

Fug 93 πρὸς γε μὴν τοῖς εἰρημένοις κάκεῖνο ὑπομνηστέον, ὅτι ἡ Λευιτικὴ φυλὴ νεωκόρων καὶ ἱερέων ἐστίν, οἷς ἡ τῶν ἁγίων ἀνάκειται λειτουργία· λειτουργοῦσι δὲ καὶ οἱ τὸν ἀκούσιον φόνον δρῶντες, εἴ γε κατὰ Μωυσῆν „ὁ θεὸς παραδίδωσιν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν“ (Exod. 21, 13) τοὺς θανάτου ἄξια εἰργασμένους πρὸς ἀναίρεσιν. ἀλλ' οἱ μὲν ἐτάχθησαν ἐπὶ τῷ τοὺς ἀγαθοὺς σεμνύνειν, οἱ δ' ἐπὶ τῷ τοὺς ὑπαιτίους κολάζειν. ^[5]

Fug 94 αὐταὶ μὲν εἰσιν αἱ αἰτίαι, ὧν ἔνεκα οἱ τὸν ἀκούσιον φόνον δράσαντες εἰς μόνας τὰς τῶν νεωκόρων φεύγουσι πόλεις. τίνες δὲ εἰσι καὶ διὰ τί ἀριθμῷ ἕξ, ἐπομένως λεκτέον. μήποτ' οὖν ἡ μὲν πρεσβυτάτη καὶ ἐχυρωτάτη καὶ ἀρίστη μητρόπολις, οὐκ αὐτὸ μόνον πόλις, ὁ θεὸς ἐστὶ λόγος, ἐφ' ὃν πρῶτον καταφεύγειν ὠφελιμώτατον. αἱ δ' ἄλλαι πέντε, ὡς ἂν ἀποικίαι, δυνάμεις εἰσὶ τοῦ λέγοντος, ὧν ἄρχει ἡ ποιητικὴ, καθ' ἣν ὁ ποιῶν λόγῳ τὸν κόσμον ἐδημιούργησε· δευτέρα δ' ἡ βασιλική, καθ' ἣν ὁ πεποιηκὼς ἄρχει τοῦ γενομένου· τρίτη δ' ἡ ἰλως, δι' ἣς ὁ τεχνίτης οἰκτεῖ καὶ ἐλεεῖ τὸ ἴδιον ἔργον· τετάρτη δ' ἡ *** νομοθετικῆς μοῖρα, δι' ἣς ἂ μὴ χρὴ γίνεσθαι ἀπαγορεύει. ^[5]

Fug 96 πάγκαλοι δὲ καὶ εὐερέσταται πόλεις, ἀξίων σῶζεσθαι ψυχῶν τὸν αἰῶνα ἄρισταί γε καταφυγαί· χρηστὴ δὲ καὶ φιλάνθρωπος ἡ διάταξις, ἀλεῖψαι καὶ ῥῶσαι πρὸς εὐελπιστίαν <ἱκανή· ἡς> τίς ἂν ἐδυνήθη μᾶλλον τοσαύτην τῶν δυναμένων εὐεργετεῖν ἀναδεῖξαι ἀφθονίαν διὰ τὰς διαφορὰς τῶν ἐν τροπαῖς ἀκουσίοις γενομένων, οἷς οὔτε ἰσχύς οὔτε [ἡ] ἀσθένεια ἡ αὐτή; προτρέπει δὲ τὸν μὲν ὠκυδρομεῖν ἱκανὸν συντείνειν ἀπνευστὶ πρὸς τὸν ἀνωτάτω λόγον θεῖον, ὃς σοφίας ἐστὶ πηγὴ, ἵνα ἀρυσάμενος τοῦ νάματος ἀντὶ θανάτου ζωὴν αἰδίου ἅθλου εὕρηται· τὸν δὲ μὴ οὕτως ταχὺν ἐπὶ τὴν ποιητικὴν καταφεύγειν δύναμιν, ἣν Μωυσῆς ὀνομάζει θεόν, ἐπεὶ δι' αὐτῆς ἐτέθη καὶ διεκοσμήθη τὰ σύμπαντα—τῷ γὰρ ὅτι γέγονε τὸ πᾶν καταλαβόντι μεγάλου κτῆσις ἀγαθοῦ περιγίνεται, ἡ τοῦ πεποιηκότος ἐπιστήμη, ἡ δ' εὐθὺς ἀναπείθει τὸ γενόμενον ἐρᾶν τοῦ φυτεύσαντος—· τὸν δὲ μὴ οὕτως ἔτοιμον ἐπὶ τὴν βασιλικὴν—φόβῳ γὰρ

ἄρχοντος τὸ ὑπήκοον, εἰ καὶ μὴ εὐνοία πατρὸς τὸ ἔκγονον, ἀνάγκη σωφρονιζούσῃ νουθετεῖται — τῷ δὲ μὴ φθάνοντι πρὸς τοὺς λεχθέντας ὅρους ὡς μακρὰν διεστῶτας ἀφικνεῖσθαι καμπτήρες εἴσω πεπήγασιν ἕτεροι δυνάμεων ἀναγκαίων, τῆς ἵλεω, τῆς προστατούσης ἃ δεῖ, τῆς ἀπαγορευούσης ἃ μὴ δεῖ. ^[5]

Fug 99 ὃ τε γὰρ προλαβὼν, ὡς οὐκ ἀπαραίτητον ἀλλ' εὐμενὲς δι' ἡμερότητα φύσεώς ἐστι τὸ θεῖον, κἂν ἀμάρτη πρότερον, αὐθις μετενόησεν ἀμνηστίας ἐλπίδι, ὃ τε ἔννοιαν λαβὼν, ὅτι νομοθέτης ὁ θεὸς ἐστίν, πειθαρχῶν οἷς ἂν προστάτῃ πᾶσιν εὐδαιμονήσῃ· ὁ δ' ὕστατος ὑστάτην εὐρήσεται καταφυγὴν, ἀποτροπὴν κακῶν, εἰ καὶ μὴ μετουσίαν προηγούμενων ἀγαθῶν. ^[5]

Fug 100 αἶδ' εἰσὶν <αἱ> ἔξ πόλεις, ἃς καλεῖ φυγαδευτήρια (Num. 35, 12), ὧν αἱ μὲν πέντε ἀπεικονίσθησαν καὶ ἔστιν αὐτῶν ἐν τοῖς ἁγίοις τὰ μιμήματα, προστάξεως μὲν καὶ ἀπαγορεύσεως οἱ ἐν τῇ κιβωτῷ νόμοι, τῆς δ' ἵλεω δυνάμεως τὸ ἐπίθημα τῆς κιβωτοῦ— καλεῖ δὲ αὐτὸ ἱλαστήριον—, ποιητικῆς δὲ καὶ βασιλικῆς τὰ ὑπόπτερα καὶ ἐφιδρυμένα Χερουβίμ· ὁ δ' ὑπεράνω τούτων λόγος θεῖος εἰς ὁρατὴν οὐκ ἤλθεν ιδέαν, ἅτε μηδενὶ τῶν κατ' αἴσθησιν ἐμφορῆς ὦν, ἀλλ' αὐτὸς εἰκὼν ὑπάρχων θεοῦ, τῶν νοητῶν ἅπαξ ἀπάντων ὁ πρεσβύτατος, ὁ ἐγγυτάτω, μηδενὸς ὄντος μεθορίου διαστήματος, τοῦ μόνου, ὃ ἔστιν ἀψευδῶς, ἐφιδρυμένος. ^[5]

Fug 101 λέγεται γάρ· „λαλήσω σοι ἄνωθεν τοῦ ἱλαστηρίου, ἀνὰ μέσον τῶν δυεῖν Χερουβίμ“ (Exod. 25, 21), ὥσθ' ἡνίοχον μὲν εἶναι τῶν δυνάμεων τὸν λόγον, ἔποχον δὲ τὸν λαλοῦντα, ἐπικελευόμενον τῷ ἡνιόχῳ τὰ πρὸς ὀρθὴν τοῦ παντὸς ἡνιόχησιν.

Fug 102 ὁ μὲν οὖν ἄνευ τροπῆς, ἐκουσίου μὲν ἄπαγε, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀκουσίου γεγονώς, αὐτὸν τὸν θεὸν κληρὸν ἔχων (Deut. 10, 9), ἐν αὐτῷ μόνῳ κατοικήσῃ· οἱ δ' οὐκ ἐκ προνοίας ἀλλ' ἀβουλῇ τοις χρῆσάμενοι σφάλμασι καταφυγὰς ἔξουσι τὰς εἰρημένας ἀφθόνους καὶ πλουσίας οὕτως.

Fug 103 τῶν δὲ πρὸς καταφυγὴν πόλεων τρεῖς μὲν εἰσι πέραν, αἱ μακρὰν ἡμῶν τοῦ γένους ἀφεστᾶσι. τίνες αὗται; ὁ τοῦ ἡγεμόνος λόγος καὶ ἡ ποιητικὴ καὶ βασιλικὴ δύναμις αὐτοῦ· τούτων γὰρ ὃ τε οὐρανὸς καὶ σύμπας ὁ κόσμος ἐπικοινωνεῖ.

Fug 104 αἱ δὲ προσεχεῖς ἡμῖν καὶ ἐφαπτόμεναι τοῦ τῶν ἀνθρώπων ἐπικήρου γένους, ᾧ μόνῳ συμβέβηκε διαμαρτάνειν, αἱ ἐντός εἰσι τρεῖς, ἡ ἵλεως, ἡ προστακτικὴ τῶν ποιητέων, ἡ ἀπαγορευτικὴ τῶν μὴ ποιητέων· αὗται γὰρ ἤδη ἡμῶν ἐφάπτονται.

Fug 105 τίς γὰρ ἀπαγορεύσεως χρεῖα τοῖς μὴ μέλλουσιν ἀδικήσῃν, τίς δὲ προστάξεως τοῖς μὴ πεφυκόσι σφάλλῃσθαι, τίς δὲ τῆς ἵλεω τοῖς μὴδ' ὅλως ἀμαρτησομένοις; ἀλλὰ τό γε ἡμέτερον γένος χρεῖον γέγονε τούτων διὰ τὸ πεφυκέναι καὶ ἐπικλινῶς ἔχειν πρὸς τε τὰ ἐκούσια καὶ ἀκούσια ἀμαρτήματα.

Fug 106 τέταρτον καὶ λοιπὸν ἦν τῶν προταθέντων ἡ προθεσμία τῆς τῶν πεφευγόντων καθόδου, τοῦ ἀρχιερέως ὁ θάνατος, πολλὴν ἐν τῷ ῥητῷ μοι παρέχουσα δυσκολίαν. ἄνισος γὰρ ἡ τιμωρία κατὰ τῶν τὰ αὐτὰ δρασάντων νομοθετεῖται, εἴ γε οἱ μὲν πλείω χρόνον ἀποδράσονται, οἱ δὲ ἐλάττω μακροβιώτατοι γὰρ <οἱ μὲν> , οἱ δὲ ὀλιγοχρονιώτατοι τῶν ἀρχιερέων εἰσὶ· καὶ οἱ μὲν νέοι, οἱ δὲ πρεσβῦται καθίστανται· καὶ τῶν ἐαλωκότων ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ οἱ μὲν ἐν ἀρχῇ τῆς ἱερωσύνης ἐφυγαδεύθησαν, οἱ δ' ἤδη μέλλοντος τελευτᾶν τοῦ ἱερωμένου, ὡς τοὺς μὲν αἰῶνα μακρόν τινα τῆς πατρίδος ἐστερηῆσθαι, τοὺς δ' αὐτὸ μόνον ἡμέραν, εἰ τύχοι, μεθ' ἣν τὸν αὐχένα ἐπαίροντες καὶ φρυαττόμενοι καὶ γελῶντες τοὺς ἄγχιστα γένους τῶν ἀνηρημένων ἀφίζονται. ^[5]

Fug 108 τὸ ἄπορον οὖν καὶ δυσαπολόγητον ἀποδρασόμεθα τῆς δι' ὑπονοιῶν φυσικῆς ἀποδόσεως ἐφιέμενοι. λέγομεν γὰρ τὸν ἀρχιερέα οὐκ ἄνθρωπον ἀλλὰ λόγον θεῖον εἶναι πάντων οὐχ ἐκουσίῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἀκουσίῳ ἀδικημάτων ἀμέτοχον. οὔτε γὰρ ἐπὶ πατρί, τῷ νῶ, οὔτε ἐπὶ μητρί, τῇ αἰσθήσει, φησὶν αὐτὸν Μωυσῆς (Lev.

- Fug 109 21, 11) δύνασθαι μιαίνεσθαι, διότι, οἶμαι, γονέων ἀφθάρτων καὶ καθαρωτάτων ἔλαχεν, πατὴρς μὲν θεοῦ, ὃς καὶ τῶν συμπάντων ἐστὶ πατήρ, μητὴρ δὲ σοφίας, δι' ἧς τὰ ὅλα ἦλθεν εἰς γένεσιν· καὶ διότι τὴν κεφαλὴν κέχρισται ἐλαίῳ, λέγω δὲ τὸ ἡγεμονικὸν φωτὶ ἀυγοειδεῖ περιλάμπεται, ὥς ἀξιόχρεως „ἐνδύσασθαι τὰ ἱμάτια“ νομισθῆναι—ἐνδύεται δ' ὁ μὲν πρεσβύτατος τοῦ ὄντος λόγος ὥς ἐσθῆτα τὸν κόσμον (γῆν γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ πῦρ καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐπαμπίσχεται), ἢ δ' ἐπὶ μέρους ψυχὴ τὸ σῶμα, ἢ δὲ τοῦ σοφοῦ διάνοια τὰς ἀρετάς— καὶ ὅτι τὴν κεφαλὴν „οὐδέποτε ἀπομιτρώσει“, τὸ βασιλείον οὐκ ἀποθήσεται διάδημα, τὸ σύμβολον τῆς οὐκ αὐτοκράτορος μὲν, ὑπάρχου δὲ καὶ θαυμαστῆς ἡγεμονίας, „οὐδ' αὖ τὰ ἱμάτια διαρρήξει“ (Lev. ^[5])
- Fug 112 21, 10)· ὅ τε γὰρ τοῦ ὄντος λόγος δεσμός ὢν τῶν ἀπάντων, ὥς εἴρηται, καὶ συνέχει τὰ μέρη πάντα καὶ σφίγγει κωλύων αὐτὰ διαλύεσθαι καὶ διαρτᾶσθαι· ἢ τ' ἐπὶ μέρους ψυχῇ, καθόσον δυνάμεως μεμοίραται, τῶν τοῦ σώματος οὐδὲν ἀποσχίζεσθαι καὶ ἀποτέμνεσθαι μερῶν παρὰ φύσιν ἔξ, τὸ δ' ἐπ' αὐτῇ πάντα ὁλόκληρα ὄντα ἀρμονίαν καὶ ἔνωσιν ἀδιάλυτον ἄγει τὴν πρὸς ἄλληλα· ὅ τε κεκαθαρμένος τοῦ σοφοῦ νοῦς ἀρρήκτους καὶ ἀπήμονας διαφυλάττει τὰς ἀρετάς, τὴν φυσικὴν αὐτῶν συγγένειάν τε καὶ κοινωνίαν ἀρμοσάμενος εὐνοίᾳ παγιωτέρα. οὗτος „ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν τετελευτηκυῖαν“, ἣ φησι Μωυσῆς, „οὐκ εἰσελεύσεται“ (Lev. ^[5])
- Fug 113 21, 11)· θάνατος δὲ ψυχῆς ὁ μετὰ κακίας ἐστὶ βίος, ὥστε οὐδέ τινος ἄγους, ὢν προσβάλλειν ἀφροσύνη φιλεῖ, ποτὲ προσάψεται.
- Fug 114 τοῦτω καὶ παρθένος ἐκ τοῦ ἱεροῦ γένους ἀρμόζεται, καθαρὰ καὶ ἀμίαντος καὶ ἀδιάφθορος εἰς αἰὶ γνῶμη· χήρας γὰρ καὶ ἐκβεβλημένης καὶ βεβήλου καὶ πόρνης ἀνὴρ οὐδέποτε γίνεται (ibid. 13. 14), πόλεμον ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον πρὸς αὐτὰς αἰὶ συγκροτῶν. ἐχθρὸν γὰρ αὐτῷ τὸ χηρεύειν ἀρετῆς καὶ ἐκβεβληθῆαι καὶ πεφυγαδεῦσθαι πρὸς αὐτῆς καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ἦ βέβηλον πείσμα καὶ ἀνίερον· τὸ δὲ πολυμιγὲς καὶ πολύανδρον καὶ πολύθεον, ἄθεον μὲν οὖν κακόν, πόρνην, οὐδὲ προσιδεῖν ἀξιοῖ, τὴν ἕνα ἄνδρα καὶ πατέρα τὸν ἡγεμόνα θεὸν ἐπιγεγραμμένην ἡγαπηκώς. ^[5]
- Fug 115 ὑπερβολὴ τις περὶ τὸν τρόπον τοῦτον τελειότητος ἐνορεῖται. τὸν μὲν γε τὴν μεγάλην εὐξάμενον εὐχὴν οἷδε που καὶ ἀκουσίως σφαλλόμενον, εἰ καὶ μὴ ἐκουσίῳ γνῶμη· λέγει γάρ· „ἐὰν δέ τις ἀποθάνῃ ἐπ' αὐτῷ ἐξάπινα, παραχρῆμα μιανθήσεται“ (Num. 6, 9)· τὰ γὰρ ἀβούλητα ἔξωθεν αἰφνίδιον κατασκήπτοντα παραχρῆμα τὴν ψυχὴν οὐ πρὸς αἰῶνα μήκιστον μιαίνει, ἅτε ὄντα ἀκούσια. τούτων δ' ὁ ἀρχιερεὺς καθάπερ καὶ τῶν ἐκουσίων ὑπεράνω στὰς ἀλογεῖ. ^[5]
- Fug 116 ταῦτα δ' οὐκ ἀπὸ σκοποῦ μοι λέλεκται, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ διδάξαι, ὅτι φυσικωτάτη προθεσμία καθόδου φυγάδων ὁ τοῦ ἀρχιερέως ἐστὶ θάνατος (Num. 35, 25).
- Fug 117 ἕως μὲν γὰρ ὁ ἱερώτατος οὗτος λόγος ζῇ καὶ περίεστιν ἐν ψυχῇ, ἀμήχανον τροπὴν ἀκούσιον εἰς αὐτὴν κατελθεῖν· ἀμέτοχος γὰρ καὶ ἀπαράδεκτος παντὸς εἶναι πέφυκεν ἀμαρτήματος. ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, οὐκ αὐτὸς διαφθαρεῖς, ἀλλ' ἐκ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς διαζευχθεῖς, κάθοδος εὐθύς δίδοται τοῖς ἐκουσίοις σφάλμασιν· εἰ γὰρ μένοντος καὶ ὑγιαίνοντος ἐν ἡμῖν ἐξωκίζετο, μετανισταμένου πάντως εἰσοικισθήσεται. γέρας γὰρ ἐξαίρετον ὁ ἀμίαντος ἀρχιερεὺς, ἔλεγχος, ἐκ φύσεως κεκάρπεται τὸ μηδέποτ' εἰς αὐτὸν παραδέξασθαι τόπον γνῶμης ὀλισθόν. ^[5]
- Fug 118 διόπερ ἄξιον εὔχεσθαι ζῆν ἐν ψυχῇ τὸν ἀρχιερέα ὁμοῦ καὶ βασιλέα, δικαστὴν ἔλεγχον, ὃς ὅλον ἡμῶν τὸ διανοίας ἀποκεκληρωμένος δικαστήριον ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀγομένων εἰς κρίσιν δυσωπεῖται. Λελαληκότες οὖν τὰ ἀρμόττοντα περὶ φυγάδων τὴν κατὰ τὸν εἰρμὸν ἀκολουθίαν συνυφανοῦμεν. ^[5]
- Fug 119

λέγεται γὰρ ἐξῆς „εὗρεν αὐτὴν ἄγγελος κυρίου“ (Gen. 16, 7), κάθοδον ψηφισάμενος ὑπ’ αἰδοῦς κινδυνευσούσῃ ψυχῇ πλανᾶσθαι καὶ μονονοῦ προπομπὸς γινόμενος τῆς εἰς τὴν ἀπλανῇ γνώμην ἐπανόδου.

Fug 120 χρήσιμον δὲ καὶ τὰ περὶ εὐρέσεως καὶ ζητήσεως φιλοσοφηθέντα τῷ νομοθέτῃ μὴ ἡσυχασθῆναι. τοὺς μὲν γὰρ εἰσάγει μὴδὲν μῆτε ζητοῦντας μῆτε εὐρίσκοντας, τοὺς δὲ ἐν ἐκατέρῳ κατορθοῦντας, ἐνίους δὲ θάτερον περιπεποιημένους, ὧν οἱ μὲν ζητοῦντες οὐχ εὐρίσκουσιν, οἱ δ’ εὐρίσκουσιν οὐ ζητήσαντες.

Fug 121 οἱ μὲν οὖν μῆτε εὐρέσεως μῆτε ζητήσεως ἐφιέμενοι τὸν λογισμὸν ἀπαιδευσίᾳ καὶ ἀμελετησίᾳ χαλεπῶς ἠκίσαντο καὶ δυνάμενοι ὁξὺ καθορᾶν ἐπηρώθησαν. οὕτως φησὶ „τὴν γυναῖκα ὥστ’ στραφεῖσαν εἰς τοῦπίσω γενέσθαι στήλην“ (Gen.

Fug 122 19, 26), οὐ μυθοπλαστῶν, ἀλλὰ πράγματος ιδιότητα μηνύων. ὅς γὰρ ἂν ὀλιγορήσας τοῦ διδάσκοντος ὑπὸ ῥαθυμίας ἐμφύτου τε ὁμοῦ καὶ συνήθους τὰ μὲν πρόσω καταλίπη, δι’ ὧν ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ ταῖς ἄλλαις δυνάμεσιν ἔστι χρῆσθαι πρὸς τὴν τῶν φύσεως πραγμάτων ἐπίκρισιν, ἐκτραχηλίσας δ’ αὐτὸν εἰς τοῦπίσω περιαγάγη, τὰ τυφλὰ τῶν ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων μᾶλλον ἢ τῶν τοῦ σώματος μερῶν ἐζηλωκῶς, ἀψύχου καὶ κωφῆς λίθου τρόπον στηλιτεύεται. [5]

Fug 123 οὐ γὰρ ἔσχον, ἧ φησι Μωυσῆς, οἱ τοιοῦτοι τρόποι „καρδίαν συνιέναι καὶ ὀφθαλμοὺς βλέπειν καὶ ὠτὰ ἀκούειν“ (Deut. 29, 4), ἀλλὰ τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ ἀνόητον καὶ πάντῃ πηρὸν βίον ἀβίωτον ἑαυτοῖς ἐξεργάσαντο, οὐδενὶ τῶν δεόντων ἐφιστάντες.

Fug 124 ἡγεμῶν δ’ ἐστὶ τοῦ χοροῦ τούτου ὁ τῆς σωματικῆς χώρας βασιλεὺς „ἐπιστραφεῖς“ γὰρ φησι „Φαραὼ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέστησε τὸν νοῦν οὐδ’ ἐπὶ τούτῳ“ (Exod. 7, 23), ἴσον τῷ ἐπ’ οὐδενὶ τὸ παράπαν, ἀλλ’ εἴασεν αὐτὸν οἷα φυτὸν ἀγεώργητον ἀφαινεῖσθαι καὶ στειροῦμενον ἀγονίᾳ χρῆσθαι.

Fug 125 οἱ μὲν γε βουλευόμενοι καὶ σκοπούμενοι καὶ πάντ’ ἐπιμελῶς ἐξετάζοντες ἀκονῶσι καὶ παραθήγουσιν αὐτόν· ὁ δὲ γυμναζόμενος τοὺς οἰκείους φέρει καρπούς, ἀγχίνοιάν τε καὶ σύνεσιν, δι’ ὧν τὸ ἀφενάκιστον περιγίνεται· ὁ δ’ ἀπερίσκεπτος ἀμβλύνει καὶ περιθραύει τὰς φρονήσεως ἀκμάς. Τὸν μὲν οὖν ἄλογον καὶ ἄψυχον ὡς ἀληθῶς τῶν τοιούτων θίασον ἑατέον, τὸν δὲ τῶν σκέψει καὶ εὐρέσει χρωμένων ἐπικριτέον. [5]

Fug 126 αὐτίκα τοίνυν ὁ πολιτικὸς μὲν ἥκιστα δὲ δοξομανὴς τρόπος, ἐφιέμενος τῆς ἀμείνονος γενεᾶς, ἦν ἀρεταὶ κεκλήρωνται, ζητῶν τε καὶ ἀνευρίσκων αὐτὴν εἰσάγεται. „εὗρε“ γὰρ φησιν „ἄνθρωπος τὸν Ἰωσήφ πλανώμενον ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἠρώτησεν αὐτόν· τί ζητεῖς; ὁ δὲ εἶπεν· τοὺς ἀδελφούς μου ἐγὼ ζητῶ, ἀνάγγελόν μοι, ποῦ βόσκουσιν.

Fug 127 εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος· ἀπήρκασιν ἐντεῦθεν· ἤκουσα γὰρ αὐτῶν λεγόντων· πορευθῶμεν εἰς Δωθαῖν. καὶ ἐπορεύθη Ἰωσήφ κατόπιν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἐν Δωθαῖν“ (Gen. [5]

Fug 128 37, 15—17). ἐρμηνεύεται Δωθαῖν ἔκλειψις ἱκανή, σύμβολον ψυχῆς οὐ μέσως ἀλλὰ τελείως ἀποδεδρακυίας τὰς κενὰς δόξας, αἱ γυναικῶν μᾶλλον ἢ ἀνδρῶν ἐπιτηδεύμασιν εἰκόασιν. διὸ πάνυ καλῶς ἡ ἀρετὴ Σάρρα „τὰ γυναικεῖα ἐκλείπει“ (Gen. 18, 11), περὶ ἧς πονούμεθα οἱ τὸν ἄνανδρον καὶ θῆλυν ὄντως βίον μεταδιώκοντες. ὁ δὲ σοφὸς καὶ „ἐκλείπων προστίθεται“ (Gen. 25, 17) κατὰ Μωυσῆν, φυσικώτατα· τὴν γὰρ τῆς κενῆς δόξης ἀφαίρεσιν πρόσθεσιν ἀληθείας εἶναι συμβέβηκεν. [5]

Fug 129 εἰ δὴ τις ἔτ’ ἐν θνητῷ καὶ πολυμιγεῖ καὶ πολυμόρφῳ βίῳ διατρίβων καὶ κεκρημένος ἀφθόνοις ταῖς πρὸς περιουσίαν ὕλαις σκέπτεται καὶ ζητεῖ περὶ τῆς ἀμείνονος καὶ πρὸς τὸ καλὸν μόνον ἀφορώσης γενεᾶς, ἄξιος ἀποδοχῆς ἐστίν, ἂν μὴ πάλιν τὰ ὀνειράτα καὶ φαντάσματα τῶν

νομιζομένων καὶ φαινομένων ἀγαθῶν ὑπαναπλεύσαντα παρευημερήση. μένων γὰρ ἐν ἀκιβδηλεύτῳ τῇ ψυχικῇ σκέψει, κατ' ἔχνος τῶν ζητουμένων βαίνων καὶ ἐπακολουθῶν οὐκ ἀνήσει πρότερον ἢ τοῖς ποθουμένοις ἐντυχεῖν. ^[5]

- Fug 131 ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν παρὰ μοχθηροῖς ἀνευρήσει· διὰ τί; „ἀπήρκασι γὰρ ἐντεῦθεν“, τὰς μὲν ἡμετέρας σπουδὰς ἐκλιπόντες, μετοικισάμενοι δ' εἰς τὸν ἔρημον κακῶν εὐσεβῶν χῶρον. λέγει δὲ ταῦτα ὁ ἀληθινὸς ἄνθρωπος, ὁ ἐπὶ ψυχῆς ἔλεγχος, ὃς ἀποροῦσαν καὶ σκεπτομένην καὶ ζητοῦσαν αὐτὴν ἰδὼν εὐλαβεῖται, μὴ πλανηθεῖσα διαμάρτη τῆς ὁρθῆς ὁδοῦ. ^[5]
- Fug 132 πάνυ τεθαύμακα κάκείνους, τὸν μὲν φιλοπευστοῦντα περὶ τοῦ μέσου τῶν ἄκρων καὶ λέγοντα: „ἰδοὺ τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύλα, ποῦ τὸ πρόβατον τὸ εἰς ὀλοκάρπωσιν“, τὸν δ' ἀποκρινόμενον: „ὁ θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ πρόβατον εἰς ὀλοκάρπωσιν, τέκνον“ καὶ ὕστερον τὸ ἀντιδοθὲν εὐρίσκοντα: „ἰδοὺ γὰρ κριὸς εἷς κατεχόμενος τῶν κεράτων ἐν φυτῷ Σαβέκ“ (Gen. ^[5]
- Fug 133 22, 7. 8. 13). Ἰδωμεν οὖν, τί ὁ μὲν ζητῶν ἀπορεῖ, ὁ δ' ἀποκρινόμενος ἀποφαίνεται, καὶ τρίτον τί τὸ εὐρισκόμενον ἦν. ὁ μὲν οὖν πυνθάνεται τοιοῦτόν ἐστιν· ἰδοὺ τὸ δρῶν αἴτιον, τὸ πῦρ· ἰδοὺ καὶ τὸ πάσχον, ἡ ὕλη, τὰ ξύλα· ποῦ τὸ τρίτον, τὸ ἀποτελεσμα; οἷον ἰδοὺ ὁ νοῦς, ἔνθερμον καὶ πεπυρωμένον πνεῦμα· ἰδοὺ καὶ τὰ νοητά, ὡσανεὶ ὕλαι· ποῦ τὸ τρίτον, τὸ νοεῖν; πάλιν ἰδοὺ ἡ ὄρασις, ἰδοὺ τὸ χρῶμα, ποῦ τὸ ὄρα; καὶ συνόλως ἰδοὺ ἡ αἴσθησις, τὸ κριτήριον, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰσθητά, αἱ ὕλαι· τὸ οὖν αἰσθάνεσθαι ποῦ; ταῦτα πυνθανομένῳ δεόντως ἀποκρίνεται: „ὁ θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ“· θεοῦ γὰρ ἔργον ἴδιον τὸ τρίτον.
- Fug 135 ἐπιπροσύνῃ γὰρ αὐτοῦ ὁ μὲν νοῦς καταλαμβάνει, ἡ δ' ὄρασις ὀρᾷ καὶ πᾶσα αἴσθησις αἰσθάνεται. „κριὸς δ' εὐρίσκεται κατεχόμενος“, τουτέστι λόγος ἡσυχάζων καὶ ἐπέχων.
- Fug 136 ἄριστον γὰρ ἱερεῖον ἡσυχία καὶ ἐποχή περὶ ὧν πάντως οὐκ εἰσι πίστεις. ῥῆτόν γὰρ μόνον τοῦτο „ὁ θεὸς ὄψεται“, ᾧ γνώριμα τὰ πάντα, ὃς λαμπροτάτῳ φωτί, ἑαυτῷ, τὰ ὅλα ἀυγάξει· τὰ δ' ἄλλα οὐ ῥητὰ γενέσει, ἥς πολὺ κατακέχυται τὸ σκότος· ἡρεμία δ' ἀσφαλὲς ἐν σκότῳ. ζητήσαντες καὶ τί τὸ τρέφον ἐστὶ τὴν ψυχὴν—„οὐ γὰρ“ ἥ φησι Μωυσῆς „ἥδεισαν τί ἦν“ (Exod. ^[5]
- Fug 137 16, 15)—εὗρον μαθόντες ῥῆμα θεοῦ καὶ λόγον θεῖον, ἀφ' οὗ πᾶσαι παιδεῖαι καὶ σοφαὶ ρέουσιν ἀένναοι. ἥ δ' ἐστὶν ἡ οὐράνιος τροφή, μηνύεται δ' ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς ἐκ προσώπου τοῦ αἰτίου λέγοντος: „ἰδοὺ ἐγὼ ὅω ὑμῖν ἄρτους ἐκ τοῦ οὐρανοῦ“ (ibid. ^[5]
- Fug 138 4)· τῷ γὰρ ὄντι τὴν αἰθέριον σοφίαν ὁ θεὸς ταῖς εὐφυέσι καὶ φιλοθεάμοισιν ἄνωθεν ἐπιψεκάζει διανοίαις αἱ δὲ ἰδοῦσαι καὶ γευσάμεναι καὶ σφόδρ' ἡσθεῖσαι ἔμαθον μὲν ὃ ἔπαθον, τὸ δὲ διαθὲν ἀγνοοῦσι. διὸ πυνθάνονται: „τί ἐστὶ τοῦτο“ (ibid. 15), ὃ μέλιτος γλυκύτερον, χιόνος δὲ λευκότερον εἶναι πέφυκε; διδαχθήσονται δὲ ὑπὸ τοῦ θεοπρόπου, ὅτι „οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος, ὃν ἔδωκε κύριος αὐτοῖς φαγεῖν“ (ibid.
- Fug 139 15). τίς οὖν ὁ ἄρτος, εἰπέ. „τοῦτο“ φησί „τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξε κύριος“ (ibid. 16). ἡ θεία σύνταξις αὕτη τὴν ὁρατικὴν ψυχὴν φωτίζει τε ὁμοῦ καὶ γλυκαίνει, φέγγος μὲν τὸ ἀληθείας ἀπαστράπτουσα, πειθοῖ δέ, ἀρετῇ γλυκείᾳ, τοὺς διψῶντας καὶ πεινῶντας καλοκάγαθίας ἐφηδύνουσα. ζητήσας καὶ ὁ προφήτης αὐτός, τί τὸ τοῦ κατορθοῦν αἴτιον, ἀνεῦρεν ὅτι ἡ θεοῦ μόνου σύνοδος. ^[5]
- Fug 140 ἐπειδὴ γὰρ ἡπόρει, τίς εἰμι καὶ τίς ὢν τὸ ὁρατικὸν γένος ἀπὸ τοῦ βασιλεύειν δοκοῦντος ἀντιθέου τρόπου ῥύσομαι, διδάσκεται χρησμῷ, ὅτι „ἔσομαι μετὰ σοῦ“ (Exod.
- Fug 141 3, 11. 12). ζητήσεις δ' αἱ τῶν κατὰ μέρος ἔχουσι μὲν γλαφυρὰν θεωρίαν καὶ φιλόσοφον— πῶς γὰρ οὐ; —, ἡ δὲ τοῦ τῶν ὄντων ἀρίστου καὶ ἀσυγκρίτου καὶ πάντων αἰτίου θεοῦ ζήτησις εὐφραίνει μὲν εὐθὺς ἰόντας ἐπὶ τὴν σκέψιν, ἀτελὴς δ' οὐ γίνεται, προὔπαντῶντος διὰ τὴν ἴλεω φύσιν ἑαυτοῦ ταῖς παρθένοις χάρισι καὶ ἐπιδεικνυμένου ἑαυτὸν τοῖς γλιχομένοις ἰδεῖν, οὐχ οἷός ἐστιν—ἀμήχανον γάρ, ἐπεὶ καὶ Μωυσῆς „ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον· εὐλαβεῖτο γὰρ

- κατεμβλέψαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ“ (Exod. 3, 6)—, ἀλλ’ ὡς ἐνεχώρει γεννητὴν φύσιν τῇ ἀπερινοήτῳ δυνάμει προσβαλεῖν. ἀναγέγραπται καὶ τοῦτο ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς „ἐπιστραφήσεσθε“ γάρ φησι „πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, καὶ εὐρήσετε αὐτόν, ὅταν ἐκζητήσητε αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν“ (Deut. ^[5]
- Fug 142 4, 29. 30). Ἀποχρώντως λελαληκότες καὶ περὶ τούτων ἐπὶ τὸ τρίτον ἐξῆς τρεψώμεθα κεφάλαιον, ἐν ᾧ τὸ μὲν ζητεῖν ἦν, τὸ δ’ εὐρίσκειν οὐχ εἶπετο.
- Fug 143 Λάβαν γοῦν ἀναζητήσας ὅλον τοῦ ἀσκητοῦ τὸν ψυχικὸν οἶκον „οὐχ εὔρεν“ ἢ φησι Μωυσῆς „τὰ εἶδωλα“ (Gen. 31, 33)· πλήρης γὰρ πραγμάτων, οὐκ ὄνειράτων καὶ κενῶν φαντασμάτων ἦν.
- Fug 144 οὐδ’ οἱ τυφλοὶ διάνοιαν Σοδομίται σπουδάσαντες ἐκθύμως αἰσχῶναι τοὺς ἱερούς καὶ ἁμιάντους λόγους εὔρον τὴν εἰς τοῦτ’ ἄγουσαν ὁδόν, ἀλλ’, ὡς φησι τὸ λόγιον, „παρελύθησαν ζητοῦντες τὴν θύραν“ (Gen. 19, 11), καίτοι γε ἐν κύκλῳ πᾶσαν τὴν οἰκίαν περιθέοντες καὶ πάντα κινήσαντες λίθον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐκφύλου καὶ ἀσεβοῦς ἐπιθυμίας. ^[5]
- Fug 145 ἤδη τινὲς καὶ ἀντὶ πυλωρῶν βασιλεῖς ἐθέλησαντες γενέσθαι καὶ τὸ κάλλιστον ἐν βίῳ, τάξιν, καταλῦσαι οὐ μόνον τῆς ἀδίκως ἐλπισθείσης εὐπραγίας ἐσφάλησαν, ἀλλὰ καὶ ἦν ἐν χερσὶν εἶχον ἐκβαλεῖν ἠναγκάσθησαν. ἱερωσύνης γὰρ τοὺς Κορὲ θιασώτας ὀρεχθέντας *** ὁ νόμος διαμαρτεῖν φησιν ἀμφοῖν (Num. ^[5]
- Fug 146 16). ὥσπερ γὰρ οὐ τὰ αὐτὰ παῖδες καὶ ἄνδρες μανθάνουσιν, ἀλλ’ ἑκατέρᾳ τῶν ἡλικιῶν εἰσιν ἀρμόττουσαι διδασκαλίαι, οὕτως πεφύκασιν εἶναί τινες αἰεὶ παιδικαὶ ψυχαὶ καὶ ἐν σώμασι γεγηρακόσι καὶ ἔμπαλιν τελειόταται ἐν ἄρτι ἀκμάζουσι καὶ ἡβῶσιν. ὄφλοιν ἂν οὖν εὐήθειαν, ὅσοι μειζόνων ἢ κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν ἐρῶσιν, ἐπειδὴ πᾶν τὸ ὑπὲρ δύναμιν ἐπιτάσει σφοδρότητος ἀπορρήττειται. ^[5]
- Fug 147 καὶ Φαραὼ „ζητῶν ἀνελεῖν Μωυσῆν“ (Exod. 2, 15), τὸ προφητικὸν γένος, οὐδέποτε εὐρήσει, καίτοι χαλεπὸν ἀκηκοὺς κατ’ αὐτοῦ λόγον ὡς ἐπικεχειρηκότος καθελεῖν τὴν σώματος ἅπασαν ἡγεμονίαν δυσὶ προσβολαῖς ὧν τὴν μὲν προτέραν ἐποίησατο πρὸς τὸν Αἰγύπτιον τρόπον, ὃς ἐπετείχιζεν ἡδονὴν ψυχῇ—„πατάξας γὰρ αὐτόν“ οὐσίᾳ σποράδι „κατέχωσεν, ἄμμω“ (Exod.
- Fug 148 2, 12), τοῦ αὐτοῦ νομίσας ἀμφοτέρω εἶναι τὰ δόγματα, καὶ ἡδονὴν ὡς πρῶτον καὶ μέγιστον ἀγαθὸν καὶ ἀτόμους ὡς τῶν ὅλων ἀρχάς—, τὴν δ’ ἑτέραν (ibid. 13) πρὸς τὸν κατακερματίζοντα τὴν φύσιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τὸ μὲν ψυχῇ, τὸ δὲ σώματι, τὸ δὲ τοῖς ἐκτὸς ἀπονέμοντα. ὁλόκληρον γὰρ αὐτὸ βούλεται εἶναι, τῷ ἀρίστῳ τῶν ἐν ἡμῖν, διανοίᾳ μόνῃ, προσκεκληρωμένον καὶ μηδενὶ τῶν ἀψύχων ἐφαρμόττον. ^[5]
- Fug 149 οὐδὲ τὴν ἀνίκητον ἀρετὴν καὶ πικραينوμένην ἐπὶ ταῖς καταγελάστοις τῶν ἀνθρώπων σπουδαῖς, ὄνομα Θάμαρ, ὃ διαπεμφθεὶς ἐπὶ τὴν ζήτησιν αὐτῆς ἀνευρίσκει. φυσικώτατα· λέγεται γάρ· „ἀπέστειλε δὲ Ἰούδας τὸν ἔριφον ἐν χειρὶ τοῦ ποιμένος τοῦ Ὀδολλαμίτου κομίσασθαι τὸν ἄρραβῶνα παρὰ τῆς γυναικός· καὶ οὐχ εὔρεν αὐτήν. ἐπηρώτησε δὲ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τοῦ τόπου· ποῦ ἐστὶν ἡ πόρνη ἡ γενομένη ἐν Αἰνὰν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ; καὶ εἶπον· οὐκ ἦν ἐνταῦθα πόρνη. καὶ ἀπεστράφη πρὸς Ἰούδαν καὶ εἶπεν· οὐχ εὔρον, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐκ τοῦ τόπου λέγουσι μὴ εἶναι ὧδε πόρνην. εἶπε δὲ Ἰούδας· ἐχέτω αὐτά, ἀλλὰ μὴ ποτε καταγελασθῶμεν· ἐγὼ μὲν ἀπέσταλκα τὸν ἔριφον τοῦτον, σὺ δὲ οὐχ εὔρηκας“ (Gen. 38, 20—23). ὦ θαυμαστῆς δοκιμασίας, ὦ ἱεροπρεποῦς πείρας. ^[10]
- Fug 150 ἄρραβῶνά τις ἔδωκεν ὠνητικῶς ἔχουσα διάνοια τοῦ καλλίστου κτήματος, θεοσεβείας, διὰ τριῶν ἐνεχύρων ἢ συμβόλων, δακτυλίου, ὀρμίσκου, ῥάβδου (ibid. 18), βεβαιότητα καὶ πίστιν, εἰρμὸν καὶ ἀκολουθίαν λόγου πρὸς βίον καὶ βίου πρὸς λόγον, ὀρθὴν καὶ ἀκλινῇ παιδείαν, ἣ λυσιτελεῖς ἐπερείδεσθαι.
- Fug 151

τὸν ἀρραβῶνα τοῦτον εἰ καλῶς ἔδωκε, βασανίζει. τίς οὖν ἡ βάσανος; καθεῖναι τι δέλεαρ ὀλκῶ κεχρημένον δυνάμει, δόξαν ἢ πλοῦτον ἢ ὑγείαν σώματος ἢ τι τῶν ὁμοιοτρόπων, καὶ γινῶναι πρὸς πότερα καθάπερ ἐπὶ πλάστιγγος ταλαντεύσει· ῥοπή γὰρ εἰ γένοιτο πρὸς τι τούτων, ὁ ἀρραβῶν οὐ βέβαιος. ἀπέστειλεν οὖν τὸν ἔριφον κομίσασθαι τὸν ἀρραβῶνα παρὰ τῆς γυναικός, οὐ τοῦτο προηρημένος πάντως ἀπολαβεῖν, ἀλλ' εἴ ποτε ἀναξία τοῦ κατέχειν ἐκείνη γένοιτο. ^[5]

Fug 152 γενήσεται δὲ πότε; ἡνίκα ἂν τὰ διαφέροντα ἀδιαφόρων ἀντικαταλλάσσεται, τῶν γνησίων ἀγαθῶν τὰ νόθα προτιμήσασα· γνήσια μὲν οὖν ἀγαθὰ πίστις, εἰρμός καὶ ἀκολουθία λόγων πρὸς ἔργα, παιδείας κανὼν ὀρθῆς, ὡς ἔμπαινον κακὰ ἀπιστία, τὸ ἀνακόλουθον, ἀπαιδευσία, τὰ δὲ νόθα, ὅσα τῆς ἀλόγου φορᾶς ἀπηώρηται.

Fug 153 ζητῶν οὖν „οὐκ ἀνεῦρεν αὐτήν“· δυσεύρετον γὰρ ἡ καὶ παντελῶς ἀνεύρετον ἐν πεφυρμένῳ βίῳ τὸ καλόν. κἂν διαπύθεται, εἰ ἔστι περὶ πάντα τὸν τόπον τοῦ καλοῦ πεπορνευμένη ψυχὴ, ῥητῶς ἀκούσεται, ὅτι οὔτε ἔστιν οὔτε ἦν πρότερον· ἀκόλαστος γὰρ ἡ μαχλὰς ἢ τριοδίτις σοβὰς ἢ τὸ τῆς ὥρας ἄνθος ἐπευωνίζουσα ἢ καθαροῖς καὶ λουτροῖς τὰ ἐκτὸς φαιδρυνομένη, τὰ δὲ ἐντὸς ῥυπῶσα, ἢ καθάπερ τὰ πινάκια χρώμασι τὴν ὄψιν ὑπογραφομένη χήτει φυσικῆς εὐμορφίας ἢ τὸ λεγόμενον πολὺάνδρον κακὸν ὡς ἀγαθὸν μεταδιώκουσα ἢ πολυγαμίας ἐρῶσα ἢ πρὸς μυρία σπειρομένη ἢ ὑπὸ μυρίων σωματῶν ὁμοῦ καὶ πραγμάτων ἐμπαιζομένη καὶ περιυβριζομένη κεῖθι οὐκ ἔστι. ^[10]

Fug 154 ταῦτα ὁ διαπεμψάμενος ἀκούσας, φθόνον ἡλλοτριωκῶς ἀφ' αὐτοῦ καὶ τὴν φύσιν ἴλεως γέγηθεν οὐ μετρίως καὶ φησι· μὴ γὰρ οὐ δι' εὐχῆς ἐστὶ μοι τὴν διάνοιαν ἀστείαν τε καὶ ἀστήν ὡς ἀληθῶς εἶναι, κοσμιότητι καὶ σωφροσύνῃ καὶ ταῖς ἄλλαις διαπρέπουσαν ἀρεταῖς, ἐνὶ προσέχουσαν ἀνδρὶ καὶ τὴν ἐνὸς οἰκουρίαν ἀγαπῶσαν καὶ μοναρχίᾳ χαίρουσαν. εἰ δὴ τοιαύτη τίς ἐστίν, ἐχέτω τὰ δεδομένα, καὶ τὴν παιδείαν καὶ τὸν εἰρμόν λόγου πρὸς βίον καὶ βίου πρὸς λόγον καὶ τὸ ἀναγκαιότατον, βεβαιότητα καὶ πίστιν. ^[5]

Fug 155 ἀλλὰ μὴ ποτε γελασθῶμεν ἀνάξια κεχαρίσθαι δόξαντες, καίτοι γ' ὑπολαβόντες ἐπιτηδειότατα τῇ ψυχῇ δεδωρῆσθαι. ἀλλὰ γὰρ ἐγὼ μὲν, ὅπερ εἰκὸς ἦν ἐργάσασθαι τὸν βουλόμενον τρόπου βάσανον καὶ δοκιμασίαν λαβεῖν, πεποίηκα, δέλεαρ καθεῖς καὶ διαπεμψάμενος, ὁ δὲ ἐπεδείξατο τὴν ἑαυτοῦ φύσιν οὐκ εὐάλωτον.

Fug 156 δῆλον δὲ ἐμοὶ τὸ διὰ τί οὐκ εὐάλωτος· μυρίους γὰρ εἶδον τῶν ἄγαν φαύλων τὰ αὐτὰ δρῶντας ἔσθ' ὅτε τοῖς λίαν ἀγαθοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ διανοίας τῆς αὐτῆς, ἐπειδὴ τοῖς μὲν ἀλήθεια, τοῖς δὲ ὑπόκρισις ἀσκεῖται· χαλεπὴ δ' ἡ διάγνωσις ἀμφοῖν· πολλάκις γὰρ ὑπὸ τοῦ δοκεῖν παρευημερήθη τὸ εἶναι. καὶ τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἀμαρτίας ὁ φιλάρετος ζητεῖ μὲν, οὐχ εὐρίσκει δέ· ἤδη γὰρ, ὡς δηλοῖ τὸ λόγιον, ἐνεπέπρηστο (Lev. ^[5]

Fug 157 10, 16). τί δ' αἰνίττεται, σκεπτέον· τὸ μὲν μηδὲν ἀμαρτεῖν ἴδιον θεοῦ, τὸ δὲ μετανοεῖν σοφοῦ· παγχάλεπον δὲ καὶ δυσεύρετον τοῦτό γε. φησὶν οὖν ὁ χρησμός, ὅτι „ζητῶν ἐξεζήτησε Μωυσῆς“ ἐν τῷ θνητῷ βίῳ τὸν περὶ ἀμαρτημάτων μετανοίας λόγον.

Fug 158 ἐσπούδαζε γὰρ ἀνευρεῖν ἀπαμπισχομένην τὸ ἀδικεῖν ψυχὴν καὶ ἄνευ αἰσχύνης γυμνὴν προῖοῦσαν ἀμαρτημάτων. ἀλλ' ὅμως οὐχ εὗρε, τῆς φλογός, λέγω δὲ τῆς ὀξυκίνητοτάτης ὁρμῆς ἀλόγου, καταδραμούσης καὶ ὅλην ψυχὴν ἐπινεμηθείσης. νικᾶται γὰρ τὰ μὲν ἐλάττω πρὸς τῶν πλείονων, τὰ δὲ βραδύτερα πρὸς τῶν ὠκυδρομωτέρων, τὰ δὲ μέλλοντα πρὸς τῶν παρόντων· ἐσταλμένον δὲ καὶ βραδὺ καὶ μέλλον ἢ μετάνοια, πολὺ δὲ καὶ ταχὺ καὶ συνεχὲς ἐν τῷ θνητῷ βίῳ τὸ ἀδικεῖν. ^[5]

Fug 159 εἰκότως οὖν ἐν τροπῇ τις γενόμενός φησι μὴ δύνασθαι „τοῦ περὶ ἀμαρτίας ἐμφαγεῖν“· μὴ γὰρ ἐπιτρέπειν τὸ συνειδὸς αὐτῷ μετανοίᾳ τραφῆναι· διὸ λέγεται· „ἤκουσε Μωυσῆς, καὶ ἤρρεσεν αὐτῷ“ (Lev. ^[5]

- Fug 160 10, 19. 20). τὰ γὰρ πρὸς γένεσιν τῶν πρὸς θεὸν μακρὰν ἀπέζευκται· τῇ μὲν γὰρ τὰ φανερὰ μόνα, τῷ δὲ καὶ τὰ ἀφανῆ γνώριμα. παραπαίει δ', ὃς ἂν τοῦ ἀληθοῦς καταψευδόμενος ἔτ' ἀδικῶν μετανενοηκέναι φάσκη· ὁμοιον ὡς εἰ καὶ ὁ νοσῶν τὸν υἰαίνοντα καθυποκρίνοιτο· μᾶλλον γάρ, ὡς ἔοικε, νοσήσει μηδὲν τῶν εἰς υἰείαν προσφόρων ἐπιτηδεύειν ἀξιῶν. ^[5]
- Fug 161 ἐζήτει ποτὲ προαχθεὶς ὑπὸ τοῦ φιλομαθοῦς καὶ τὰς αἰτίας, αἷς τὰναγκαιότατα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων ἐπιτελεῖται· θεώμενος γὰρ ὅσα ἐν γενέσει φθειρόμενα καὶ γεννώμενα, ἀπολλύμενά τε αὖ καὶ διαμένοντα, τέθηπε καὶ καταπέπληκται καὶ ἐκβοᾷ φάσκων· „τί, ὅτι ὁ βάτος καίεται καὶ οὐ κατακαίεται“ (Exod. ^[5]
- Fug 162 3, 2. 3)· τὸν γὰρ ἄβατον οὐ πολυπραγμονεῖ χῶρον, θείων ἐνδιαίτημα φύσεων, ἀλλ' ἤδη μέλλων ἀνήνυτον καὶ ἀτελεῖ πόνον διαθλεῖν ἐπικουφίζεται ἐλέω καὶ προμηθείᾳ τοῦ πάντων σωτῆρος θεοῦ, ὃς ἔχρησεν ἐκ τῶν ἀδύτων· „μὴ ἐγγίσης ὧδε“ (ibid. 5), ἴσον τῷ μὴ πρόσθι τοιαύτη διασκέψει· περιεργίας γὰρ καὶ φιλοπραγμοσύνης μείζονος ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην δύναμιν τὸ ἔργον· ἀλλὰ τὰ μὲν γεγονότα θαύμαζε, τὰς δὲ αἰτίας, δι' ἃς ἡ γέγονεν ἢ φθείρεται, μὴ πολυπραγμόνει. ^[5]
- Fug 163 „ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ σὺ ἔστηκας“ φησί „γῆ ἀγία ἐστί“ (ibid. 5). ποῖος τόπος; ἢ δῆλον ὅτι ὁ αἰτιολογικός, ὃν μόνον ταῖς θείαις ἀνῆψε φύσεσιν, ἀνθρώπων οὐδένα νομίσας ἱκανὸν εἶναι αἰτιολογίας ἐφάψασθαι; ὁ δ' ἄρα διὰ πόθον ἐπιστήμης ὑπερκύψας ἅπαντα τὸν κόσμον ζητεῖ περὶ τοῦ κοσμοποιοῦ, τίς ἐστὶν ὁ δυσόρατος οὗτος καὶ δυστόπαστος, σῶμα ἢ ἀσώματος ἢ ὑπεράνω τι τούτων ἢ φύσις ἀπλή, οἷα μονάς, ἢ σύγκριμα ἢ τί τῶν ὄντων. ^[5]
- Fug 164 καὶ τοῦθ' ὁρῶν ὡς ἔστι δυσθήρατον καὶ δυσπερινόητον, εὐχεται παρ' αὐτοῦ μαθεῖν τοῦ θεοῦ, τίς ἐστὶν ὁ θεός· οὐ γὰρ ἤλπισε δυνησέσθαι γινῶναι παρ' ἐτέρου τινὸς τῶν μετ' αὐτόν.
- Fug 165 ἀλλ' ὅμως ἴσχυσε μηδὲν περὶ τῆς τοῦ ὄντος ἐρευνᾶν οὐσίας· „τὰ γὰρ ὀπίσω μου“ φησὶν „ὄψει, τὸ δὲ πρόσωπον οὐ μὴ ἴδῃς“ (Exod. 33, 23). αὐτάρκες γὰρ ἐστὶ σοφῶ τὰ ἀκόλουθα καὶ ἐπόμενα καὶ ὅσα μετὰ τὸν θεὸν γινῶναι, τὴν δ' ἡγεμονικὴν οὐσίαν ὁ βουλόμενος καταθεάσασθαι τῷ περιουγεῖ τῶν ἀκτίνων πρὶν ἰδεῖν πηρὸς ἔσται. Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ τρίτου διειλεγμένοι κεφαλαίου μέτιμεν ἐπὶ τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον τῶν προταθέντων, καθ' ὃ μὴ γενομένης ζητήσεως φιλεῖ προαπαντᾶν εὐρεσις. ^[5]
- Fug 166 ἐν τούτῳ τάττεται πᾶς αὐτομαθὴς καὶ αὐτοδίδακτος σοφός· οὐ γὰρ σκέψει καὶ μελέταις καὶ πόνοις ἐβελτιώθη, γενόμενος δ' εὐθύς εὐτρεπισμένην εὔρε σοφίαν ἄνωθεν ὁμβρηθεῖσαν ἀπ' οὐρανοῦ, ἧς ἀκράτου σπάσας εἰστιάθη καὶ διετέλεσε μεθύων τὴν μετ' ὀρθότητος λόγου νήφουσαν μέθην. ^[5]
- Fug 167 οὗτός ἐστιν ὃν Ἰσαὰκ ὠνόμασαν οἱ χρησμοί, ὃν οὐχ ἐτέρῳ μὲν χρόνῳ συνέλαβεν, ἐτέρῳ δὲ ἔτεκεν ἡ ψυχὴ· „συλλαβοῦσα“ γὰρ φησιν „ἔτεκεν“ (Gen. 21, 2) ὡς ἂν ἀχρόνως. οὐ γὰρ ἄνθρωπος ἦν ὁ γεννώμενος, ἀλλὰ νόημα καθαρώτατον, φύσει μᾶλλον ἢ ἐπιτηδεύσει καλόν· οὐ χάριν καὶ ἡ τίκτουσα αὐτὸ λέγεται „τὰ γυναικεῖα ἐκλιπεῖν“ (Gen. 18, 11), τὰ συνήθη καὶ εὐλογα καὶ ἀνθρώπινα. ^[5]
- Fug 168 καινὸν γὰρ καὶ κρεῖττον λόγου καὶ θεῖον ὄντως τὸ αὐτομαθὲς γένος, οὐκ ἀνθρωπίναις ἐπινοίαις, ἀλλ' ἐνθέῳ μανίᾳ συνιστάμενον. ἢ ἀγνοεῖς ὅτι οὐ δέονται πρὸς τὸν τόκον μαίων Ἑβραῖαι, „τίκτουσι“ δ', ὡς φησι Μωυσῆς, „πρὶν εἰσελθεῖν τὰς μαίας“ (Exod. 1, 19), λέγω δὲ μεθόδους, τέχνας, ἐπιστήμας, φύσει μόνῃ χρώμεναι συνεργῶ; παγκάλους δὲ καὶ προσφυεστάτους ὅρους ἀποδίδωσι τοῦ αὐτομαθοῦς, ἓνα μὲν τοιοῦτον, τὸ ταχὺ εὕρισκόμενον, ἕτερον δὲ „ὃ παρέδωκεν ὁ θεός“. ^[5]
- Fug 169 τὸ μὲν οὖν διδασκόμενον μακροῦ χρόνου δεῖται, τὸ δὲ φύσει ταχύ τε καὶ τρόπον τινὰ ἄχρονόν ἐστι· κάκεῖνο μὲν ἄνθρωπον, τοῦτο δὲ θεὸν ὑφηγητὴν ἔχει. τὸν μὲν δὴ πρότερον ὅρον

κατέταξεν ἐν πεύσει· „τί τοῦτο ὁ ταχὺ εὗρες, ὦ τέκνον“, τὸν δὲ ἕτερον ἐν ἀποκρίσει φάσκων· „ὁ παρέδωκε κύριος ὁ θεός“ (Gen. 27, 20). ἔστι δὲ καὶ τρίτος ὅρος τοῦ αὐτομαθοῦς, τὸ ἀναβαῖνον αὐτόματον. ^[5]

Fug 170 λέγεται γὰρ ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς· „οὐ σπερεῖτε, οὐδὲ μὴ ἀμήσητε τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα αὐτῇς“ (Lev. 25, 11)· τέχνης γὰρ οὐδεμιᾶς χρεῖα τὰ φύσει, τοῦ θεοῦ σπείροντος αὐτὰ καὶ τῇ γεωργικῇ τέχνῃ τελεσφοροῦντος ὡς ἂν αὐτόματα τὰ οὐκ αὐτόματα, πλὴν παρόσον ἐπινοίας ἀνθρωπίνης οὐκ ἔδεθήθῃ τὸ παράπαν. ^[5]

Fug 171 οὐ προτρέπει δὲ μᾶλλον ἢ γνώμην ἀποφαίνεται· παραινῶν μὲν γὰρ εἶπεν ἄν· μὴ σπείρητε, μὴ ἀμήσητε, ἀποφαινόμενος δέ· „οὐ σπερεῖτε, οὐδὲ μὴ ἀμήσητε τὰ αὐτόματα“. οἷς γὰρ ἀπαυτοματίζουσιν ἐκ φύσεως ἐπιτυγχάνομεν, τούτων οὔτε τὰς ἀρχὰς οὔτε τὰ τέλη παρ' ἑαυτοῦς ὡς ἂν αἰτίους εὐρίσκομεν· ἀρχὴ μὲν οὖν ὁ σπόρος, τελευτὴ δὲ ὁ ἄμνητος. ^[5]

Fug 172 ἄμεινον δ' ἐκεῖνο ἐκδέξασθαι· πᾶσα ἀρχὴ καὶ πᾶν τέλος αὐτόματόν ἐστιν, ἴσον τῷ φύσεως, οὐχ ἡμέτερον ἔργον· οἷον ἀρχὴ τίς τοῦ μανθάνειν; ἢ δῆλον ὅτι ἡ ἐν τῷ διδασκομένῳ φύσις εὐπαράδεκτος οὕσα πρὸς τὰ κατὰ μέρος θεωρήματα; τίς δὲ τοῦ τελειοῦσθαι; πάλιν, εἰ δεῖ μηδὲν ὑποστυλάμενον εἰπεῖν, ἢ φύσις. προκοπὰς μὲν γὰρ ἐμποιῆσαι καὶ ὁ διδάσκων ἱκανός, τὴν δ' ἐπ' ἄκρον τελειότητα ὁ θεὸς μόνος, ἢ ἀρίστη φύσις. ^[5]

Fug 173 ὁ τούτοις ἐντρεφόμενος τοῖς δόγμασι τὴν αἰδίων εἰρήνην ἄγει, πόνων ἀφειμένος ἀτρύτων. ἀδιαφορεῖ δ' ἐβδομάδος εἰρήνην κατὰ τὸν νομοθέτην· ἐν γὰρ αὐτῇ τὸ δοκεῖν ἐνεργεῖν ἀποτιθεμένη γένεσις ἀναπαύεται.

Fug 174 προσηκόντως οὖν λέγεται· „καὶ ἔσται τὰ σάββατα τῆς γῆς ὑμῖν βρώματα“ (Lev. 25, 6), δι' ὑπονοιῶν· τρόφιμον γὰρ καὶ ἀπολαυστὸν μόνον ἢ ἐν θεῷ ἀνάπαυσις, τὸ μέγιστον ἀγαθὸν περιποιούσα, τὴν ἀπόλεμον εἰρήνην. ἡ μὲν γὰρ κατὰ πόλεις ἀνακέκρται ἐμφυλίῳ πολέμῳ, ἡ δὲ ψυχῆς ἀμιγῆς διαφορᾶς ἀπάσης ἐστίν. ^[5]

Fug 175 ἐναργέστατα δέ μοι δοκεῖ τὴν ἄνευ ζητήσεως εὗρεσιν παριστάνειν διὰ τούτων· „ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσε τοῖς πατράσι σου δοῦναί σοι πόλεις μεγάλας καὶ καλὰς, ἃς οὐκ ὤκοδόμησας, οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν, ἃς οὐκ ἐνέπλησας, λάκκους λελατομημένους, οὓς οὐκ ἐξελατόμησας, ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας, οὓς οὐ κατεφύτευσας“ (Deut. ^[5]

Fug 176 6, 10, 11). ὁρᾷς τὴν ἀφθονίαν τῶν κεχυμένων μεγάλων καὶ ἐτοιμῶν πρὸς κτῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν ἀγαθῶν; εἰκάζονται δὲ πόλεσι μὲν αἱ γενικαὶ ἀρεταί, διότι ἐπὶ πλεῖστον εὐρύνονται, οἰκίαις δ' αἱ ἐν εἶδει—στέλλονται γὰρ εἰς βραχύτερον αὐταὶ κύκλον—, λάκκοις δὲ αἱ εὐφυεῖς ψυχαί, αἱ εὐπαράδεκτοι σοφίας ὡς ἐκεῖνοι ὕδατος, ἀμπελῶσι δὲ καὶ ἐλαιῶσιν αἱ προκοπαὶ καὶ αὐξήσεις καὶ καρπῶν γενέσεις· καρπὸς δ' ἐπιστήμης ὁ θεωρητικὸς βίος, ἄκρατον εὐφροσύνην περιποιῶν ὡς ἀπ' οἴνου καὶ νοητὸν φέγγος ὡς ἀπὸ φλογός, ἥς ἔλαιον τροφή. Ταῦτα καὶ περὶ εὐρέσεως εἰπόντες μέτιμεν ἐξῆς ἐπὶ τὰ ἀκόλουθα τῆς ἐφόδου. ^[5]

Fug 177 „εὗρεν“ οὖν φησιν „αὐτὴν ἄγγελος κυρίου ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος“ (Gen. 16, 7). λέγεται δὲ πολλαχῶς πηγὴ, ἓνα μὲν τρόπον ὁ ἡμέτερος νοῦς, ἕτερον δὲ ἡ λογικὴ ἕξις καὶ παιδεία, τρίτον δ' ἡ φαύλη διάθεσις, τέταρτον ἡ σπουδαία καὶ ἐναντία ταύτης, πέμπτον αὐτὸς ὁ τῶν ὄλων ποιητὴς καὶ πατήρ. ^[5]

Fug 178 τὰς δὲ τούτων πίστεις οἱ ἀναγραφέντες δηλοῦσι χρησιμοί· τίνες οὖν εἰσιν, ἐπισκεπτέον. ἄδεταί τις ἐν ἀρχῇ τῆς νομοθεσίας μετὰ τὴν κοσμοποιάν εὐθὺς τοιόσδε· „πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς“ (Gen.

Fug 179

2, 6). οἱ μὲν οὖν ἀλληγορίας καὶ φύσεως τῆς κρύπτεσθαι φιλούσης ἀμύητοι τὴν εἰρημένην εἰκάζουσι πηγὴν τῷ Αἰγυπτίῳ ποταμῷ, ὃς κατὰ πᾶν ἔτος ἀναχεόμενος λιμνάζει τὴν πεδιάδα, μονονοῦκ ἀντίμιμον οὐρανοῦ δύναμιν ἐπιδείκνυσθαι δοκῶν.

Fug 180 ὁ γὰρ χειμῶνος ταῖς ἄλλαις χώραις οὐρανός, τοῦτ' Αἰγύπτῳ θέρους ἀκμάζοντος ὁ Νεῖλός ἐστιν· ὁ μὲν γὰρ ἄνωθεν ἐπὶ γῆν τὸν ὑετὸν ἀποστέλλει, ὁ δὲ κάτωθεν ἄνω, τὸ παραδοξότατον, ὥν ἄρδει τὰς ἀρούρας. ὅθεν ὀρμηθεὶς καὶ Μωυσῆς ἄθεον ἀνέγραψε τὸν Αἰγύπτιον τρόπον γῆν οὐρανοῦ προκρίνοντα καὶ τῶν ὀλυμπίων τὰ χερσαῖα καὶ ψυχῆς τὸ σῶμα. ^[5]

Fug 181 ἀλλὰ μὴν περὶ τούτων καὶ αὐθὶς ποτε ἐνέσται λέγειν, ὅταν ἐπιτρέπωσιν οἱ καιροί· νυνὶ δὲ—στοχαστέον γὰρ τοῦ μὴ μακρηγορεῖν—ἐπανιτέον ἐπὶ τὴν δι' ὑπονοιῶν ἀπόδοσιν καὶ λεκτέον τὸ „πηγὴν ἀναβαίνειν καὶ ποτίζειν πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς“ τοιοῦτον εἶναι· τὸ ἡγεμονικὸν ἡμῶν ἐοικὸς πηγῇ δυνάμεις πολλὰς οἷα διὰ γῆς φλεβῶν ἀνομβροῦν, τὰς δυνάμεις ταύτας ἄχρι τῶν αἰσθήσεων [ὀργάνων], ὀφθαλμῶν, ὠτων, ῥινῶν, τῶν ἄλλων, ἀποστέλλει· αἱ δ' εἰσὶ παντὸς ζώου περὶ κεφαλὴν καὶ πρόσωπον. ^[5]

Fug 182 ποτίζεται οὖν ὥσπερ ἀπὸ πηγῆς τοῦ κατὰ ψυχὴν ἡγεμονικοῦ τὸ σῶματος ἡγεμονικὸν πρόσωπον, τὸ μὲν ὁρατικὸν πνεῦμα τείνοντος εἰς ὄμματα, τὸ δὲ ἀκουστικὸν εἰς οὖς, εἰς δὲ μυκτῆρας τὸ ὁσφρήσεως, τὸ δ' αὖ γεύσεως εἰς στόμα καὶ τὸ ἀφῆς εἰς σύμπασαν τὴν ἐπιφάνειαν. εἰσὶ δὲ καὶ τῆς παιδείας πολύτροποι πηγαί, αἷς ὀρθοὶ καὶ τροφιμώτατοι λόγοι, καθάπερ στελέχη φοινίκων, παρανέβλαστον.

Fug 183 „ἦλθον“ γὰρ φησιν „εἰς Αἰλίμ, καὶ ἐν Αἰλίμ ἦσαν δώδεκα πηγαὶ ὑδάτων καὶ ἐβδομήκοντα στελέχη φοινίκων· παρενέβαλον δὲ ἐκεῖ παρὰ τὰ ὕδατα“ (Exod. 15, 27). Αἰλίμ πυλῶνες ἐρμηνεύονται, εἰσόδου τῆς πρὸς ἀρετὴν σύμβολον· ὥσπερ γὰρ οἰκίας ἀρχαὶ πυλῶνες, καὶ ἀρετῆς τὰ ἐγκύκλια προπαιδεύματα. ^[5]

Fug 184 τέλειος δ' ἀριθμὸς ὁ δώδεκα, μάρτυς δ' ὁ ζωδιακὸς ἐν οὐρανῷ κύκλος, τοσούτοις κατηστερισμένος φωσφόροις ἄστροις μάρτυς καὶ ἡ ἡλίου περίοδος· μῆσι γὰρ δώδεκα τὸν ἑαυτοῦ περατοῖ κύκλον, ἰσαρίθμους τε τοῖς ἐνιαυτοῦ μῆσι τὰς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ὥρας ἄγουσιν ἄνθρωποι.

Fug 185 Μωυσῆς δ' οὐκ ἐν ὀλίγοις ὑμνεῖ τὸν ἀριθμόν, δώδεκα φυλὰς τοῦ ἔθνους ἀναγράφων, ἄρτους δώδεκα τῆς προθέσεως νομοθετῶν, λίθους, ἐν οἷς αἱ γλυφαί, δώδεκα τῇ ἱερᾷ ἐσθῆτι τοῦ ποδήρου ἐνδύματος ἐπὶ τῷ λογίῳ συνυφαίνειν κελεύων (Exod.

Fug 186 28, 17 sqq.). ὑμνεῖ μέντοι καὶ τὴν δεκάδι πολυπλασιαζομένην ἐβδομάδα, νυνὶ μὲν ἐβδομήκοντα φοινίκας παρὰ ταῖς πηγαῖς εἶναι λέγων, ἐν ἐτέροις δὲ πρεσβυτέρους μόνους ἐβδομήκοντα, οἷς τὸ θεῖον ἐπενεμήθη καὶ προφητικὸν πνεῦμα (Num. 11, 16), καὶ πάλιν ἱερεῖα μόσχων ἐβδομήκοντα ἐν διαιρέσεσι καὶ τάξεσιν ἐναρμονίους ἐορτῇ τῶν σκηνῶν προσαγομένων· βουθυτοῦνται γὰρ οὐκ ἀθρόοι, ἀλλ' ἐν ἡμέραις ἑπτὰ, τῆς ἀρχῆς ἀπὸ τρισκαίδεκα ταύρων γενομένης (Num. 29, 13 sqq.)· οὕτως γὰρ κατὰ τὴν ἐνὸς ὑφαίρεσιν αἰεὶ μέχρι τῆς ἐβδόμης ἔμελλεν ὁ τῶν ἐβδομήκοντα συντεθεὶς ἀριθμὸς ἐκπληροῦσθαι. ^[5]

Fug 187 παραγενόμενοι δὲ εἰς τοὺς θυρώνας ἀρετῆς, τὰ προπαιδεύματα, καὶ θεασάμενοι πηγὰς καὶ παρ' αὐταῖς ἔρνη φοινίκων στρατοπεδεύειν οὐ παρὰ τοῖς φυτοῖς ἀλλὰ παρὰ τοῖς ὕδασι λέγονται. διὰ τί; ὅτι φοίνικι μὲν καὶ ταινίαις οἱ παντελοῦς ἀρετῆς ἐπιφερόμενοι τὰ ἄθλα κοσμοῦνται, οἱ δὲ ἔτι <ἐγ> χορεύοντες τοῖς προπαιδεύμασιν ἄτε μαθήσεως διψῶντες παρὰ ταῖς δυναμέναις ἄρδειν καὶ ποτίζειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐπιστήμαις ἰδρύονται. ^[5]

Fug 188 τοιαῦται μὲν εἰσιν αἱ παιδεῖαι τῆς μέσης πηγαί, τὴν δ' ἀφροσύνης ἐπισκεψώμεθα, περὶ ἧς λελάληκεν ὁ νομοθέτης ὧδε· „ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ γυναικὸς ἀποκαθιμένης, τὴν πηγὴν αὐτῆς

- ἀπεκάλυψε, καὶ αὕτη ἀπεκάλυψε τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος αὐτῆς· ἐξολοθρευθήτωσαν ἀμφότεροι“ (Lev. 20, 18)· γυναῖκα τὴν αἴσθησιν καλεῖ, νοῦν ἄνδρα αὐτῆς ὑποτιθέμενος. ^[5]
- Fug 189 ἀποκάθεται δὲ αἴσθησις, ὅπερ ἐστὶν ἀπωτάτω καθέζεται, ὅταν νοῦν ἀπολιποῦσα, τὸν γνήσιον ἄνδρα, ἐφιδρῦνται τοῖς δελεάζουσι καὶ φθείρουν αἰσθητοῖς καὶ ἐρωτικῶς ἐκάστοις ἐμπλέκται· τότε οὖν εἰ πρὸς ὕπνον τράποιτο ὁ νοῦς, ἐγρηγορέναι δέον, „τὴν πηγὴν“ τῆς αἰσθήσεως „ἀπεκάλυψεν“ αὐτὸν—αὐτὸς γὰρ ἦν, ὥσπερ ἔφην, ἡ αἰσθήσεως πηγὴ—, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἄστεγον καὶ ἀτείχιστον καὶ εὐεπιβούλευτον κατεσκεύασεν ἑαυτόν. ^[5]
- Fug 190 οὐ μὴν ἀλλὰ κἀκεῖνη „ἀπεκάλυψε τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος αὐτῆς“· ῥέουσα γὰρ πᾶσα αἴσθησις πρὸς τὸ ἐκτὸς αἰσθητὸν ἐπικαλύπτεται μὲν καὶ στέλλεται διακρατουμένη λογισμῷ, καταλείπεται δὲ ἔρημος χηρεύσασα ἡγεμόνος ὀρθοῦ· κακὸν δὲ βαρύτατον ὡς πόλει τὸ ἀτείχιστον, καὶ ψυχῇ τὸ ἀφύλακτον.
- Fug 191 πότ’ οὖν ἀφύλακτος γίνεται; ἢ ὅταν ἄστεγος μὲν ὄρασις κεχυμένη πρὸς τὰ ὀρατά, ἄστεγος δὲ ἀκοὴ φωναῖς ἀπάσαις ἐπαντλουμένη, ἄστεγοι δὲ ὁσμαι καὶ αἱ συγγενεῖς δυνάμεις καταλειφθῶσι, πρὸς ὃ τι ἂν οἱ κατατρέχοντες βούλωνται διαθεῖναι παθεῖν ἐτοιμώταται, ἄστεγος δὲ καὶ ὁ προφορικὸς λόγος, ὃς μυρία τῶν ἀπορρήτων, ἅτε μηδενὸς τὴν φορὰν ἀνωθοῦντος, ἀκαίρως ἐξελάλησε; ῥυεῖς γοῦν ἀκωλύτως μεγάλας βίων ὑποθέσεις ὀρθὰς οἷα ἐν γαλήνῃ πλεούσας περιέτρεψεν. ^[5]
- Fug 192 οὗτός ἐστιν ὁ μέγας κατακλυσμός, ἐν ᾧ „ἀνέφχθησαν μὲν οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ,“ λέγω δὲ τοῦ νοῦ, „ἀπεκαλύφθησαν δὲ αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου“ (Gen. 7, 11), τουτέστι τῆς αἰσθήσεως, μόνως γὰρ οὕτως ἡ ψυχὴ κατακλύζεται, ἄνωθεν μὲν ὥσπερ ἀπ’ οὐρανοῦ τοῦ νοῦ καταρραγέντων ἀδικημάτων, κάτωθεν δὲ ὥσπερ ἀπὸ γῆς τῆς αἰσθήσεως ἀνομβρησάντων παθῶν. ^[5]
- Fug 193 οὗ χάριν ἀπαγορεύει Μωυσῆς „ἀσχημοσύνην πατρὸς καὶ μητρὸς ἀποκαλύπτειν“ (Lev. 18, 7), εἰδὼς σαφῶς, ἡλίκον ἐστὶ κακὸν τὰ ἁμαρτήματα τοῦ νοῦ καὶ τῆς αἰσθήσεως μὴ ἐπέχειν καὶ ἐπικρύπτειν, ἀλλ’ ὥσπερ κατορθώματα προφέρειν εἰς μέσον.
- Fug 194 αἰδ’ εἰσὶν αἱ τῶν ἁμαρτημάτων πηγαί, τὴν δὲ φρονήσεως ἐρευνητέον. εἰς ταύτην ἡ ὑπομονὴ κάτεισι, Ῥεβέκκα, καὶ τὸ ψυχῆς ὅλον πληρώσασα ἀγγεῖον ἀναβαίνει, τὴν κάθοδον ἄνοδον εἰπόντος τοῦ νομοθέτου φυσικώτατα· πρὸς γὰρ ὕψος ἐξαίρεται τὸ ἀρετῆς, ἥτις ἂν ἀπ’ ἀλαζονείας τῆς ὑπεραύχου διανοῇται κατέρχεσθαι.
- Fug 195 λέγει γάρ· „καταβᾶσα δὲ ἐπὶ τὴν πηγὴν ἔπλησε τὴν ὑδρίαν, καὶ ἀνέβη“ (Gen. 24, 16). ἡδ’ ἐστὶν ἡ θεία σοφία, ἐξ ἧς αἱ τε κατὰ μέρος ἐπιστῆμαι ποτίζονται καὶ ὅσαι ψυχαὶ φιλοθεάμονες ἔρωτι τοῦ ἀρίστου κατέσχηνται. ταύτῃ ὁ ἱερὸς λόγος τῇ πηγῇ προσφυέστατα ὀνόματα τίθεται, „κρίσιν“ αὐτὴν καὶ „ἀγίαν“ προσαγορεύων.
- Fug 196 „ἀναστρέψαντες“ γὰρ φησιν „ἦλθον ἐπὶ τὴν πηγὴν τῆς κρίσεως, αὕτη ἐστὶ Κάδης“ (Gen. 14, 7)· καλεῖται δὲ Κάδης ἀγία. μονονοῦ βοᾷ καὶ κέκραγεν, ὅτι ἡ τοῦ θεοῦ σοφία ἀγία τέ ἐστιν οὐδὲν ἐπιφερομένη γήινον καὶ κρίσις τῶν ὅλων, ἥ πᾶσαι αἱ ἐναντιότητες διαζεύγνυνται. ^[5]
- Fug 197 λεκτέον δ’ ἡδὴ περὶ τῆς ἀνωτάτω καὶ ἀρίστης πηγῆς, ἣν ὁ πατὴρ τῶν ὅλων διὰ προφητικῶν ἐθέσπισε στομάτων. εἶπε γάρ που· „ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ζωῆς, καὶ ὥρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, οἳ οὐ δυνήσονται συσχεῖν ὕδωρ“ (Ier.
- Fug 198 2, 13). οὐκοῦν ὁ θεὸς ἐστὶν ἡ πρεσβυτάτη <πηγὴ> , καὶ μήποτ’ εἰκότως τὸν γὰρ σύμπαντα τοῦτον κόσμον ὥμβρησε. καταπέπληγμαι δ’ ἀκούων, ὅτι ζωῆς ἐστὶν ἡδε ἡ πηγὴ· μόνος γὰρ ὁ θεὸς ψυχῆς καὶ ζωῆς καὶ διαφερόντως λογικῆς ψυχῆς καὶ τῆς μετὰ φρονήσεως ζωῆς αἴτιος. ἡ μὲν γὰρ ὕλη νεκρόν, ὁ δὲ θεὸς πλεον τι ἢ ζωὴ, πηγὴ τοῦ ζῆν, ὡς αὐτὸς εἶπεν, ἀένναος. ^[5]
- Fug 199

οἱ δ' ἄσεβεῖς ἀποδράντες, ἄγευστοι τοῦ τῆς ἀθανασίας ποτοῦ διατελέσαντες, ὥρυξαν, οἱ φρενοβλαβεῖς, ἑαυτοῖς ἀλλ' οὐ θεῷ τὸ πρῶτον, τὰς ἰδίας πράξεις τῶν οὐρανίων καὶ Ὀλυμπίων προκρίναντες καὶ τὰ ἐκ φροντίδος τῶν αὐτομάτων καὶ ἐτοίμων.

Fug 200 ἔπειτα ὀρύττουσιν οὐχ ὡς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ, οἱ σοφοί, φρέατα (Gen. 21, 30. 26, 18), βαθείας ἐπιστήμας ποτίμους λόγους ἀναδιδούσας, ἀλλὰ λάκκους, ἴδιον οὐδὲν ἐξ ἑαυτῶν ἔχοντας τρόφιμον καλόν, τῆς δ' ἔξωθεν χρήζοντας ἐπιρροῆς, ἢ γένοιτ' ἂν ἐκ διδασκαλίας ἐπαντλούντων ἀεὶ τῶν ὑφηγητῶν ἀκοαῖς τῶν μανθανόντων ἀθρόα τὰ ἐπιστήμης δόγματα καὶ θεωρήματα, καὶ φρενὶ κατασχεῖν καὶ μνήμη τὰ παραδοθέντα ταμιεύεσθαι. ^[5]

Fug 201 νυνὶ δ' εἰσὶν „οἱ λάκκοι συντετριμμένοι“, τουτέστι πᾶσαι τῆς ἀναγώγου ψυχῆς αἱ δεξαμεναὶ τεθραυσμέναι καὶ διαρρέουσαι, μὴ δυνάμεναι συσχεῖν καὶ φυλάξαι τὴν τῶν οἴων τε ὠφελεῖν ἐπιρροήν. Ἄ μὲν οὖν περὶ πηγῶν καιρὸς ἦν εἰπεῖν λέλεκται.

Fug 202 πάνυ δ' ἐξήτασμένως τὴν Ἁγὰρ εἰσάγουσιν οἱ χρησμοὶ εὐρισκομένην μὲν ἐπὶ τῆς πηγῆς (Gen. 16, 7), οὐκ ἀρυτομένην δ' ἀπ' αὐτῆς. οὐπω γὰρ ἐστὶν ἱκανὴ ψυχὴ προκόπτουσα τῷ σοφίας ἀκράτῳ ποτῷ χρῆσθαι, πλησίον δ' οὐ κεκώλυται ποιεῖσθαι τὰς διατριβάς.

Fug 203 ἔστι δὲ καὶ λεωφόρος πᾶσα ἢ κατὰ παιδείαν ὁδὸς ἐχυρωτάτη καὶ εὐερκεστάτη. διό φησιν „ἐν τῇ ὁδῷ Σοὺρ“ αὐτὴν εὐρεθῆναι (ibid.), τεῖχος δὲ ἢ εὐθυσμὸς ἐρμηνεύεται Σοὺρ. ἐνλαλῶν οὖν ὁ ἔλεγχος τῇ ψυχῇ φησιν αὐτῇ: „πόθεν ἔρχῃ, καὶ ποῦ πορεύῃ“ (ibid. 8). τοῦτο δ' οὐκ ἐνδοιάζων καὶ οὐ πυνθανόμενος μᾶλλον ἢ δυσωπῶν καὶ ὀνειδίζων προφέρεται: θέμις γὰρ οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς ἀγγέλῳ. ^[5]

Fug 204 σημεῖον δέ· καὶ τὰ κατὰ γαστρός, ἅπερ ἄδηλα γενέσει, σαφῶς οἶδεν ἐν οἷς φησιν: „ἰδοὺ σὺ ἐν γαστρὶ ἔχεις, καὶ τέξῃ παιδίον, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσμαήλ“ (ibid. 11). τὸ γὰρ γινῶναι, ὅτι τὸ κυοφορούμενον ἄρρεν ἐστίν, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως, ἀλλ' οὐδὲ τὸ τὴν προαίρεσιν ἢ χρῆσεται τοῦ βίου ὁ μήπω γεγεννημένος, ὅτι ἀγροῖκος, ἀλλ' οὐ πολιτικὴ καὶ ἡμερος. τὸ „πόθεν οὖν ἔρχῃ“ πρὸς ἐπίπληξιν λέγεται τῆς ἀποδιδρασκούσης ψυχῆς τὴν ἀμείνω καὶ κυρίαν γνῶμην, ἥς θεραπαινὶς οὐ λεγομένη μᾶλλον ἢ ἔργοις ὑπάρχουσα μέγα κλέος ἔμελλεν [ἐξ]οῖσεσθαι. ^[5]

Fug 205 „ποῖ δὲ καὶ πορεύῃ“; τὰ ἄδηλα μετατρέχεις, τὰ ὁμολογούμενα ἀπορρίψασα.

Fug 206 καλὸν οὖν αὐτὴν ἐπαινέσαι χαίρουσαν ἐπὶ νοουθεσίᾳ· δείγματα δὲ τοῦ χαίρειν ἐξενήνοχε τό τε μὴ κατηγορεῖσθαι τῆς δεσποίνης καὶ τὸ τὴν αἰτίαν ἀναθεῖναι ἑαυτῇ τοῦ δρασμοῦ καὶ τὸ μὴ ἀποκρίνασθαι πρὸς τὸ δεύτερον πύσμα τὸ „ποῦ πορεύῃ“; ἄδηλον γάρ, περὶ δὲ τῶν ἀδήλων ἐπέχειν ἀσφαλές τε καὶ ἀναγκαῖον. ^[5]

Fug 207 ἀποδεξάμενος οὖν τῆς πειθαρχίας αὐτὴν ὁ ἔλεγχος „ἀποστάφηθι πρὸς τὴν κυρίαν σου“ φησί· λυσιτελὲς γὰρ τῇ μανθανούσῃ ἢ τῆς διδασκούσης ἐπιστασία καὶ τῇ ἀτελεῖ ἢ παρὰ φρονήσει δουλεία. ὅταν δ' ὑποστρέψῃς, „ταπεινώθητι ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῆς“ (ibid. 9) καλὴν ταπείνωσιν φρονήματος ἀλόγου καθαίρεσιν περιέχουσιν. ^[5]

Fug 208 οὕτως γὰρ πρᾶυτόκοις ὠδῖσιν ἄρρενα γενεὰν ἀποκυήσεις, ὄνομα Ἰσμαήλ (ibid. 11), ἀκοαῖς θείαις σωφρονοῦσθαι· ἐρμηνεύεται γὰρ Ἰσμαήλ ἀκοὴ θεοῦ. ἀκοὴ δ' ὀράσεως τὰ δευτερεῖα φέρεται, ὅρασιν δὲ ὁ γνήσιος υἱὸς καὶ πρωτόγονος Ἰσραὴλ κεκλήρωται· μεταληφθεὶς γὰρ ἐστὶν ὁρῶν θεόν. ἀκούειν μὲν γὰρ καὶ ψευδῶν ὡς ἀληθῶν ἔνεστιν, ὅτι ἀπατηλὸν ἀκοή, ἀψευδὲς δ' ὅρασις, ἢ τὰ ὄντα ὄντως κατανοεῖται. τὸν δὲ γεννηθέντα τρόπον χαρακτηρίζει διὰ τε τοῦ λέγειν ἀγροῖκον ἔσεσθαι, ὡς ἂν ἀγροϊκόσοφον, μήπω τῆς τιθασοῦ καὶ πολιτικῆς ὄντως μοίρας ἡξιωμένον—αὕτη δὲ ἐστὶν ἀρετὴ, δι' ἣς πέφυκεν ἡμεροῦσθαι τὸ ἦθος—, καὶ διὰ τοῦ φάσκειν· „αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντας καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ' αὐτόν“ (ibid. ^[5]

Fug 209

12)· σοφιστοῦ γὰρ βούλημα τοῦτο τὸ λίαν σκεπτικὸν ἐπιμορφάζοντος καὶ λόγοις χαίροντος ἐριστικοῖς.

Fug 210 οὗτος καὶ πάντας βάλλει τοὺς ἀπὸ τῶν μαθημάτων, ἰδίᾳ τε ἐκάστῳ καὶ κοινῇ πᾶσιν ἐναντιούμενος, καὶ βάλλεται πρὸς ἀπάντων, εἰκότως ἀμυνομένων ὡς ὑπὲρ οἰκείων ἐκγόνων ὧν ἔτεκεν αὐτῶν ἡ ψυχὴ δογμάτων.

Fug 211 ἀλλὰ καὶ τρίτον προσυπογράφει χαρακτηῖρα φάσκων· „κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν ἀδελφῶν κατοικήσει“ (ibid.), μονονοῦκ ἄντικρυς ἐπιδεικνύμενος τὴν ἀντιπρόσωπον διαμάχην καὶ ἀντίστασιν αἰώνιον. ἡ κυοφοροῦσα οὖν τὸν σοφιστὴν λόγον ψυχὴ φησι τῷ λαλοῦντι πρὸς αὐτὴν ἐλέγχῳ· „σὺ θεὸς ὁ ἐπιδὼν με“ (ibid. 13), ἴσον τῷ σὺ ποιητῆς εἶ τῶν ἐμῶν βουλευμάτων καὶ ἐκγόνων, καὶ μήποτ' εἰκότως ἐλευθέρων μὲν γὰρ καὶ ἀστῶν ὡς ἀληθῶς ψυχῶν ὁ ἐλεύθερος καὶ ἐλευθεροποιὸς δημιουργός, δούλων δὲ δοῦλοι· ἄγγελοι δ' οἰκέται θεοῦ, νομιζόμενοι πρὸς τῶν ἔτ' ἐν πόνοις καὶ δουλείαις ὑπαρχόντων θεοί. ^[5]

Fug 212 „διὰ τοῦτο“ φησὶν „ἐκάλεσε τὸ φρέαρ φρέαρ οὗ ἐνώπιον εἶδον“ (ibid.

Fug 213 14). ἀλλ' οὐκ ἔμελλες, ὦ ψυχὴ προκόπτουσα καὶ τῇ τῶν ἐγκυκλίων ἐπιστήμῃ προπαιδευμάτων ἐμβαθύνουσα, καθάπερ διὰ κατόπτρου τῆς παιδείας τὸν αἴτιον τῆς ἐπιστήμης ἰδεῖν; οἰκειότατος δὲ καὶ ὁ τοῦ τοιούτου φρέατος τόπος „ἐν μέσῳ Κάδης καὶ Βαράδ“ (ibid. 14)· ἐρμηνεύεται δὲ Βαράδ μὲν ἐν κακοῖς, Κάδης δὲ ἀγία· μεθόριος γὰρ ἀγίων καὶ βεβήλων ὁ ἐν προκοπαῖς, ἀποδιδράσκων μὲν τὰ φαῦλα, μήπω δ' ἰκανὸς ὧν τελείοις συμβιοῦν ἀγαθοῖς. ^[5]